

Lesník

Obsah

- 3** Anketa
- 4** Príhovor generálneho riaditeľa
- 5** Vypaľovanie trávy už zapríčinilo viac ako dve desiatky lesných požiarov
- ~ Ako nazvať takúto metódu práce?
- 6** OZ Semenoles – postupná premena pestovania stromčekov na priemyselnú veľkovýrobu
- 8** Lesná kráľovná - okrasa štvorlístka veľtrhov
- 9** Tak tohto roku si snehu užili viacerí...
- 9** 44. Ročník Európskych lesníckych pretekov v lyžovaní
- 10** Prezident vymenoval profesora Rudolfa Kropila do funkcie rektora Technickej univerzity vo Zvolene
- 11** Projektová činnosť na OZ Liptovský Hrádok vrcholí
- 12** Z Liptova přes Brno za polárny kruh
- 13** Zemplínske poľovnícke dni
- ~ Poľovníci deťom - Detské dni Sv. Huberta
- 14** Spomínali sme na emeritného slovenského lesníka profesora Papánka
- ~ Včela je lesný živočích
- 15** Víťanie jari v Prešove
- 16** Kambodža
- 18** Okrídlení pacienti
- 20** Drahomam v horárovom archíve
- 21** „Lesníkuv učeň“ získal ocenení na veľtrhu SILVA REGINA
- ~ Dvojité jubileum Eugena Vadasa – Vikolínskeho
- 22** Geocaching rozhybe nohy, mozog a aj deti.
- 24** Uveríte?
- ~ Zasmejte sa
- 25** Chata Tichá I-Oščadnica Naše zariadenia
- ~ Zemiakovo – prhlavové placky Receptár
- 26** Ahoj deti!
- 27** Kalendár akcií
- ~ Životné jubileá
- ~ Pracovné jubileá
- 28** Zmena termínu aj miesta podujatia pre deti na LPD nepriniesla sklamanie

8

11

16

18

Lesník

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
apríl 2012

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktori:
Ing. Milan Longauer
Ing. Rudolf Bruchánik
PhD. Jiří Junek

Stáli prispievatelia:
Mgr. Tatiana Figurová
Ing. Viliam Stockmann

Foto na titulnej strane:
EUROART
www.euroart.sk

Grafická úprava:
ANGEMY, s.r.o.
www.angemy.eu

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Apríl mesiac lesov. Lesy pre ľudí. Chránme naše lesy a ďalšie a ďalšie heslá, ktoré pripomínajú dôležitosť lesov pre spoločnosť, sa na nás každoročne začiatkom jari rútia zo všetkých strán. Aj keď pravdu povediac mám pocit, že výraznejšie sa tejto téme médiá venovali pred rokom 1989. Tak to je formálna stránka ochrany lesov na Slovensku. Aká je však prax? Zlepšuje sa vzťah ľudí k lesom? Padajú na úrodnú pôdu po desaťročia hlásané pravdy o spätosti ľudí a lesov?

Po skúsenostiach z posledných dní si dovoľím byť skeptický. Pracovné povinnosti ma zaviali na juh Slovenska a nakoľko je skorá jar moje najobľúbenejšie ročné obdobie, chcel som spraviť niekoľko fotografií jarnej prírody. Namiesto rozkvitnutých stromov a prvých zelených lístkov, ma však v prvom rade privítali desiatky smetísk na okrajoch lesov. Je vážne problém nafotiť jarný les bez igelitových tašiek, plechoviek, fliaš, papierov či starej vetrovky.

Ponúka sa preto základná otázka. V čom spočíva ochrana lesov a vo všeobecnosti ochrana prírody?

Kde sa v tomto prípade stratili alebo pozabudli ekologické aktivisti. Skutočne je ochrana prírody iba o rozhodovaní, čo by tí druhí mali robiť? Tento slušne povedané neporiadok nerobí nik iný, ako obyvatelia miestnych obcí. Kde potom zaspali starostovia a zastupiteľstva? Alebo sú pre nich miestne lesy iba vítanou príležitosťou na naplnenie obecnej kasy prostredníctvom miestnych daní?

Apríl mesiac lesov. Pekná téma. A čo ďalej?

Hlasbil Jurk

Anketa

Extrémne suchý marec a deficit vlhky už z jesene minulého roku zvýšili riziko vzniku lesných požiarov. Aké opatrenia nad rámec súčasnej praxe by podľa vás pomohli zabrániť vzniku lesných požiarov?

Milan Sisik

TPO
OZ Revúca

Na základe mojej vyše 20 ročnej praxe technika požiarnej ochrany musím konštatovať že väčšina lesných požiarov vzniklo mimo lesa vypaľovaním trávy. Ak chceme zabrániť vzniku požiarov je nutné obrábať pôdu a vypásať pastviny, tak ako to bolo v minulosti cca 25 rokov dozadu. Pokiaľ to tak nebude, nebude odstránená hlavná príčina vzniku lesných požiarov.

Páni politici, ktorí chceli mať na Slovensku golfové ihriská a dovážať lacné potraviny, majú značný podiel aj na devastácii krajiny a vzniku lesných požiarov.

Vladimír Velký

TPO
OZ Levice

Na našom OZ niekoľko rokov späť nevznikol lesný požiar našou hospodárskou činnosťou.

Lesné požiare, ktoré u nás boli, vznikli činnosťou na susedných pozemkoch spravidla čistením pasienkov a viníc. I napriek reláciám cestou ObÚ sa nedarí zabrániť občanom vypaľovať trávnaté plochy na svojich pozemkoch. Starostovia obcí by mali zvýšiť tlak na občanov ale i chatárov a s využitím rôznych sankcií ich prinútiť rešpektovať platné zákony v oblasti ochrany lesov pred požiarimi. Obce sú subjektom, ktorý prostredníctvom všeobecne záväzných môže voči občanom zakročiť ako prvý, pretože je k nim najbližšie. My ostatní riešime len následky tejto nezodpovednej činnosti.

Galbavá Eva, Ing. Jozef Habara

TPO
OZ Palárikovo

Okrem známych opatrení, ktoré sa realizujú pri vzniku lesných požiarov a medzi ktoré patrí aj práca s verejnosťou, by bolo dobré zamyslieť sa nad presunom finančných prostriedkov vynaložených na likvidáciu lesných požiarov do prevencie a to napríklad motivovať vlastníkov zanedbaných pozemkov, z ktorých sa najčastejšie šíria požiare do lesných porastov z vypaľovania trávy, na jej kosenie, prípadne spásanie dobytkom.

Tým, že by okolo lesných porastov nebola vysoká suchá tráva, nebola by vypaľovaná ako to často býva a požiar by sa do lesa nerozšíril.

Mgr. Juraj Oceliak

TPO
OZ Košice

Je potrebné predovšetkým prijať také legislatívne opatrenie, aby vypaľovanie trávy, z ktorého vzniká najviac lesných požiarov, bolo klasifikované ako trestný čin všeobecného ohrozenia. Momentálna legislatíva to hodnotí ako priestupok, s maximálnou pokutou do 331€, čo nie je dostatočne odstrašujúce pre vypaľovačov.

Druhým legislatívnym opatrením by malo byť to, že občania v hmotnej núdzi, v prípade založenia požiaru, by mali mať sociálne dávky krátené o spôsobenú škodu. Pokiaľ neprispôsobiví občania majú istotu, že na ich sociálne dávky nemôže nikto siahnuť, niet takej sily, aby ich donútila dodržiavať zákon. Oni veľmi dobre vedia, že účty za mobil platiť musia, lebo ináč ich

odpoja, ale za bývanie už nemusia lebo im na dávky siahnuť nikto nesmie.

Je smutné, že v našej republike sa najprv musí stať najprv nejaká hrozná tragédia, aby sa pohli legislatívne laby. Pretože ak niektorá skupina obyvateľstva má zaručenú beztrietnosť, niet sa potom čomu čudovať, že pre nich je svet gombíčka a môžu si robiť čo chcú.

Ing. Diana Starinská

TPO
OZ Prešov

Zmena právnych predpisov - Každoročne na jar zvolávajú okresné riaditeľstvá HaZZ porady a vydávajú usmernenia za účelom ochrany lesov pred požiarimi. Áno je to určite potrebné, ale záver týchto porád je stále rozpačitý. Ak pomer zásahov hasičov v prírodnom prostredí ročne je cca 1 lesný požiar: 25 a viac požiarov na poľnohospodársky pozemkoch a tu zákonné predpisy na ochranu pred požiarimi takto neplatia čo k tomu??? Niekoľkoročné apelovanie požiarnych technikov lesných subjektov zatiaľ u kompetentných neprineslo posun.

Osveta - Sme zahltení obrovským množstvom informácií, ale vecí bežného života nám unikajú. Presvedčame sa o tom pri deťoch, ale prekvapivé názory majú aj dospelí.

Objasnenosť vzniku požiarov a sankcie - Kým ľahostajnosť a ľahkomyselnosť nebude dôsledne vypátraná, sankcionovaná a pranierovaná pre výstrahu iným, nezodpovedné konanie sa „samouvedomením „ľudí nezmení.

Príhovor generálneho riaditeľa

Milé kolegynie, vážení kolegovia.

Po mesačnej odmlke znovu sadám za počítač a píšem príhovor, ktorý je v tejto polohe posledný. Ako som už písal, som realista... Nie však samotná zmena je dôležitá. Dôležité je to, čo ostane.

Krátko po mojom menovaní som dostal od jednej kolegynie mailom obrázok Tomáša Baťu s jeho citátom. Z neho je podčiarknuté a zdôraznené: „Mravná bída je príčina, hospodársky úpadok je následok“. Stále mám popri kompase na stole aj tento mail na očiach. A verím, že hospodárskym výsledkom za rok 2011 sme dokázali, že v mravnej bide nie sme. Aj keď sa niekto snaží o nás takýto obraz vykresliť. Je mi až trápne vysvetľovať bežné veci, ktoré sú však podané hlavne cez médiá úplne inak, ako sa majú. Nemám problém obhájiť si svoje skutky, pokiaľ mi je to umožnené. Vysvetlil som to členom vlády, vysvetlil som veci argumentmi poslancom v parlamente, dokonca aj pánovi prezidentovi republiky, že svoj podpis dokážem obhájiť. Klamstvo nie je môj pracovný štýl. Mediá však často bez overenia faktov skresľujú, ba dokonca klamú. Žiaľ, prispievajú k tomu aj niektorí naši kolegovia, dokonca povýšení na lesníckych expertov.

Čo je však ešte horšie, ako pracovnú metódu klamstvo si zvolili aj zástupcovia zamestnancov. Píšem o tom na inom mieste, lebo je to na

dlhšie vysvetľovanie. Nedostal som uspokojivú odpoveď ani na spochybnenie zákonnosti kolektívnej zmluvy v našom podniku. Sám pisateľ totiž potvrdzuje, že o tom, či zákon o kolektívnom vyjednávaní je v súlade s ústavou či nie, môže rozhodnúť len ústavný súd. Preto by sa nemalo takéto tvrdenia dať na verejnosť. Môžeme o ňom polemizovať súkromne, na odborárskych schôdzkach a iných zhromaždeniach, kde je ale priestor na okamžitú reakciu. Dať však do tlače tvrdenie, ktoré nie je vysvetlené v súvislostiach, je v polohe súkromného názoru, to je nekorektné.

Ale späť. Keď som dostal príležitosť postaviť sa na čelo nášho štátneho podniku, išiel som do toho s tým, že to nie je môj životný cieľ, ale príležitosť. Príležitosť ukázať a dokázať, že aj majetok štátu môže byť spravovaný efektívne. Už som to síce písal, ale nedá mi, aby som to nezopakoval. Preto pokiaľ mi bude umožnené, veľmi rád budem naďalej zamestnancom LESOV SR, š.p. a určite sa nebudem hanbiť za prácu, ktorá mi bude ponúknutá. Veď, každá práca v prospech firmy je dôležitá. Dokážem sa pozrieť do očí všetkým zamestnancom, preto sa nemusím pred nikým skrývať, pred nikým klopiť zrak... Odídem so vztýčenou hlavou nie preto, že si to praje nejaká pani z Piešťan (po voľbách veľmi sugestívnym mailom), ale preto, že na Slovensku je to tak.

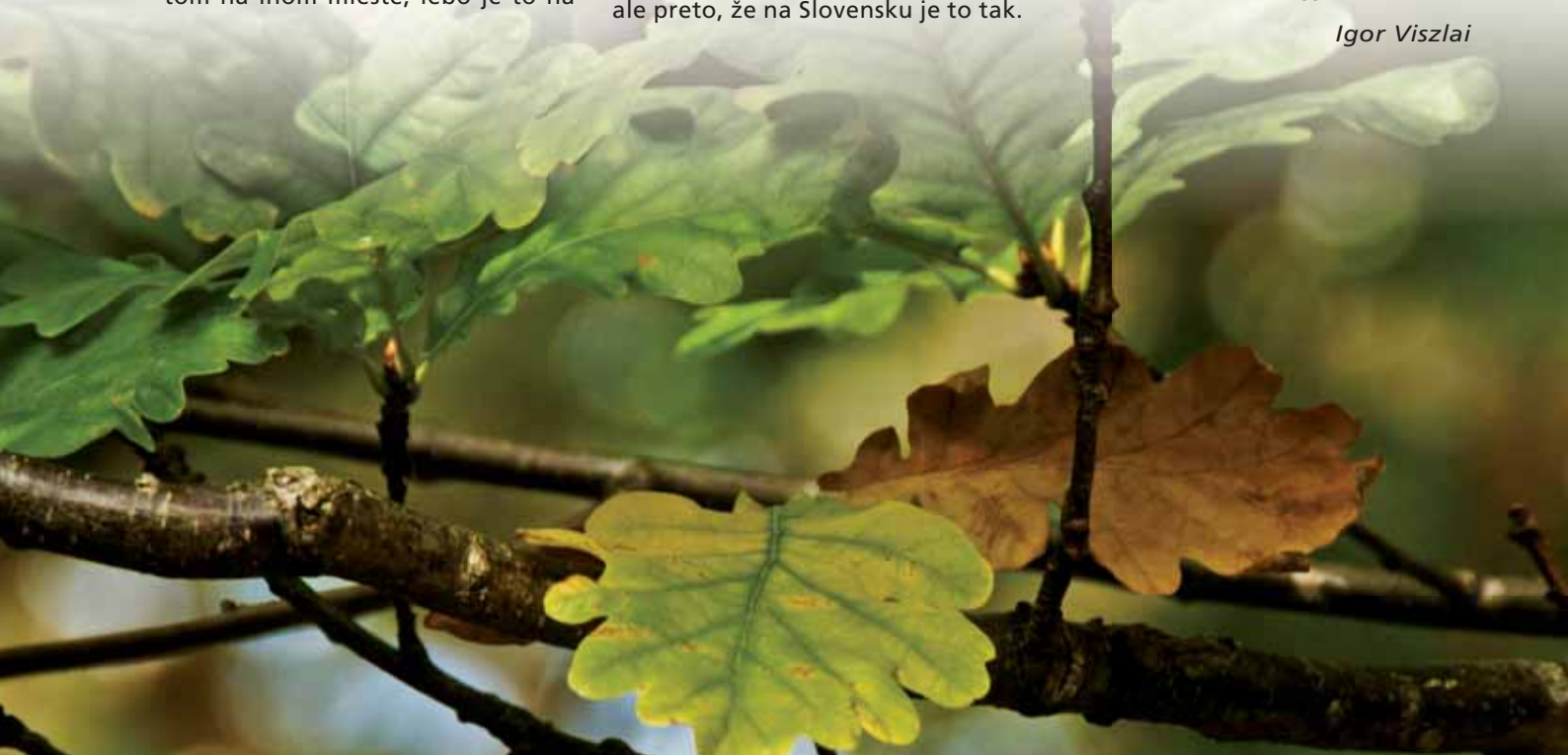

Naopak, chcem zdôrazniť, že mi bolo ctou stáť na pozícii, v ktorej som mohol spolu so všetkými zamestnancami podniku, so všetkými dodávateľmi prác, služieb, tovarov a materiálov, so všetkými kolegami s partnerských firiem, lesníckych podnikov a inštitúcií, pracovníkmi nášho ministerstva, hlavne našej sekcie, posúvať lesníctvo ako také a lesnícky stav vpred. Pozeral som si niektoré staršie vyhlásenia a svojho času dosť zarezonovalo, že sa nemusíme hanbiť chodiť po meste v lesníckych uniformách. Verím, že to cítite spolu so mnou.

Preto naozaj všetkým patrí moje poďakovanie za spoluprácu, za pochopenie, za názorovú polemiku, ktorú sme niekoľkokrát dokázali preniesť aj na stránky Lesníka.

ĎAKUJEM!

Igor Vizslai

Folklór s vypaľovaním trávy už zapríčinil viac ako dve desiatky lesných požiarov

Nepozornosť, vedomé porušovanie legislatívy, preceňovanie vlastných schopností či ľahostajnosť? Ťažko povedať, no v každom prípade to boli ľudia, ktorí svojou činnosťou zapríčinili od začiatku roka na území spravovanom podnikom už viac ako dve desiatky lesných požiarov. Presný počet nie je možné uviesť, pretože situácia sa každým dňom mení. Škody spôsobené na lesných porastoch v každom prípade výrazne prekročili 55.000 €.

Najčastejšou príčinou požiarov bolo, tak ako vždy v tomto ročnom období, vypaľovanie trávy. Lenivým jarným brigádnikom so zápalkami a s neprekonateľným odporom proti klasickému vyhrabávaniu starej trávy v rozširovaní požiarov výrazne pomáhala počasie. Podľa meteorológov

bol marec jedným z najsuchších v posledných rokoch a nedostatok vlhky trápi porasty už od jesene. Spolu so silným vetrom je to optimálna kombinácia k rozšíreniu požiaru do susediacich lesov.

Druhou príčinou požiarov môže byť nezodpovednosť rodičov a slabá kontrola detí. Keď odhliadneme od osudu Krásnej Hôrky, ktorá zhorela od jedinej zapálenej cigarety, na zamyslenie sú skôr opakované výjazdy požiarnikov k horiacim trávnatým porastom za nadšenej asistencie detí tamojších osadníkov. Nie je zrejme náhodou, že viac požiarov evidujú OZ vo východnej polovici Slovenska najmä v miestach, kde žijú skupiny neprispôsobivých občanov.

-vr-

Ako nazvať takúto metódu práce?

Ako som už v príhovore spomínal, jedna, možno nechcená chyba bude stať náš podnik viac ako 110.000 €. Dnes aj to slovíčko „možno“ patrí naozaj do úvodzoviek, lebo...

Pokúsím sa stručne opísať priebeh deja a záver nechám na vás.

Kvôli efektívnosti práce sa už niekoľko krát použila pri predrokovani vyššej kolektívnej zmluvy mailová komunikácia. Z bratislavskej odborovej centrály poslali návrh zmluvy, pričom červeným písmom mali byť vyznačené články, o ktorých by sa malo rokovať, lebo navrhujú zmenu oproti roku 2011. Čiže čierne ostáva to, čo platilo vlni. Článkov vyššej kolektívnej zmluvy je 65, teda prirodzene sa číta len to červené. A o „červených“ článkoch sa aj rokovalo, dohodli sa znenia a na záver sa skonštatovalo, že dohodnuté znenie vyššej kolektívnej zmluvy je prijateľné pre obe strany, že to nie je výhra ani prehra nikoho, ale rozumný kompromis.

O to väčšie bolo prekvapenie všetkých členov výkonnej rady Združenia zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku, keď jeden z členov naniesol otázku, prečo sa do KZ vrátilo ustanovenie o preplácaní stravného počas dovolenky. Samozrejme, začalo sa pátranie po tom, ako sa to stalo. Na telefonickú otázku do Bratislavy bola daná odpoveď, že sa to stalo nedopatrením, nakoľko zmeny sa vpisovali červenou do znenia zmluvy z roku 2010 a nie z roku 2011, preto si to ani oni nevšimli a ostalo to čierne. Vysvetlenie dôveryhodné a bral som to ako niečo, čo sa naozaj tomu, kto robí, môže stať. O to väčšie bolo moje sklamanie, keď začali obštrukcie s nápravou tohto stavu. Pre mňa je prirodzené, že keď sa stane chyba a ktorú si aj priznám, tak robím všetko pre to, aby som ju napravil. V Bratislave to asi neplatí. Na moje naliehanie sa zišli predstavitelia zamestnancov a hlasovaním neschválili úpravu tohto

článku na stav, ktorý bol dojednaný na rok 2011, ktorý nebol avizovaný ako článok, v ktorom malo dôjsť ku zmene. Práve preto v úvode slovíčko „možno“ v úvodzovkách. Ak to bol šikovný pokus o zmenu článku bez toho, aby sa vôbec o ňom rokovalo, tak to vyšlo (plynie z toho poučenie, že aj dobre mienená iniciatíva o skrátení zbytočného čítania ostávajúcích článkov nie je vždy skrátením procesu naozaj). Ale potom nech sa situácia popíše pravým menom a nie výhovorkami. Dnes vysvetlenie beriem naozaj ako výhovorku, lebo už len hlasovanie o tom, či ideme napraviť „možno“ chybu, je scestné.

Nahlas som túto formu zmeny článku kolektívnej zmluvy nazval oveľa tvrdsie, žiaľ zatiaľ si za tým musím stať. Podávame návrh na zvolanie kolektívu, ktorý vyššiu kolektívnu zmluvu prerokovával a uvidíme, či to bola naozaj nechcená chyba, alebo zámer...

Igor Vizslai

OZ Semenoles – postupná premena pestovania stromčekov na priemyselnú veľkovýrobu

Vlastimil Rezek

Odštepny závod Semenoles je posledným z trojice špecializovaných závodov Lesov SR, ktorým sa na stránkach Lesníka v tomto roku postupne venujeme. Závod so stovkou stálych zamestnancov a približne rovnakým počtom sezónnych pracovníkov, mal vlani obrat na úrovni 6,65 miliónov € a rok ukončil po započítaní opravných položiek za nepredané sadenice v rokoch 2009 a 2010 stratou vo výške 499.000 €. V tomto roku plánuje OZ vyrovnaný hospodársky výsledok.

Súčasná štruktúra závodu obsahuje 13 stredísk z toho 12 škôlkarských. Na ústredí závodu v Liptovskom Mikuláši pracuje 14 TH zamestnancov a na vonkajších prevádzkach 13 vedúcich stredísk a ďalších 18 technikov. Kmeňový stav dopĺňa 56 vodičov, údržbárov a kuričov. OZ každoročne zamestnáva aj niekoľko desiatok sezónnych pracovníkov na dobu určitú. O súčasných problémoch aj o zámeroch závodu do budúcnosti sme sa rozprávali s riaditeľom Semenolesu Jánom Rakom.

„V čase vzniku špecializovaného závodu OZ Semenoles, v roku 2005 sme mali pôvodne dodávať približne 25 miliónov sadenic štátnemu podniku a desať miliónov kusov sadenic neštátnemu sektoru. Tieto počty sa však postupne znižovali až na dnešných 20 miliónov pre LESY SR a osem až deväť miliónov pre neštátny sektor a porovnateľne klesajú aj počty technicko-hospodárskych pracovníkov,“ vysvetlil Rak. Množstvá dodaných sadenic sa v uplynulých rokoch postupne znižovali a závod práve preto hľadá činnosti, ktorými by využil vzniknutú voľnú plochu. Rozširuje napríklad pestovanie okrasných drevín a vianočných stromčekov.

Po krízových rokoch 2009 a ešte aj 2010 dodal vlani OZ Semenoles podnikovým lesným závodom 19,94 milióna sadenic lesných drevín, čo je na úrovni strednodobého výhľadu do roku 2015. Podiel produkcie pre lesníkov mimo závody Lesov SR sa postupne zvyšoval z necelých šiestich miliónov kusov v roku 2006 na vlnajších viac ako osem miliónov kusov. „Je však pravda, že sme vlani predali takmer 20 miliónov kusov sa-

denic aj kvôli tomu, že v posledných rokoch bola výsadba obmedzená,“ podotkol Rak. Napriek papierovému predpokladom však očakáva, že dopyt po sadeničkách lesných stromčekov bude klesať.

Čím chcú v OZ Semenoles znižovanie produkcie a tým aj tržieb nahradiť?

V prvom rade je to úspora nákladov pri pestovaní. Namiesto predaja sadenic podľa veku, plánujú zmenu na predaj podľa kvality. Veľká časť sadenic listnáčov je totiž výsadby schopná už v druhom roku, no v súčasnosti sa OZ takéto sadenice vzhľa-

dom na nízku cenu nevyplatí predávať. Zmenou cenovej politiky by závod znížil dobu obratu výroby a zvýšil rentabilitu nákladov. Rýchlejšim obratom sa uvoľnia pestovné plochy, na ktorých môžu umiestniť sadenice okrasných drevín, prípadne ich osiať lušteninami na zaoranie a zelené hnojenie.

Ďalším opatrením semenárskeho podniku by mal zvýšený podiel výroby krytokorených sadenic zo súčasných 12 % na 20 % celkovej ročnej spotreby Lesov SR, čo má vplyv na minimalizáciu strát.

Príležitosťou pre OZ je trh mimo Lesov SR. Semenoles pokrýva približne 65 % trhu a pri dodávkach súkromným spoločnostiam má podľa Raka oproti drobným pestovateľom výhodu možnosti ucelených dodávok všetkých drevín. Závod vlani oslovil približne 350 neštátnych subjektov, ktorým ponúkol zmluvné pestovanie. Konkurencia je však v tomto pomerne silná a nedovolí výraznejší pohyb cien. Jedným z úspechov Semenolesu je takmer 100% pokrytie dodávok borovicových sadenic pre Záhorie. Veľkým kontraktom je tiež 700.000 sadenic pre cirkevné lesy.

Aký je pestovanie sadeníčiek biznis?

Do roku 2005 mali lesné závody vlastné škôlky aj škôlkarské strediská. Pestovanie však pre nich bolo stratové. „Ročná strata bola vyčíslaná na 48,5 milióna korún (asi 1,6 milióna €),“ pripomenul Rak. Odvtedy sa po zjednotení roztrieštenej výroby sadeníc pod jeden závod podarilo straty výrazne znížiť. V roku 2009 sa dokonca OZ po prvý raz prehupol do čiernych čísiel a zapísal zisk. V rokoch 2010 a 2011 semenári z Liptovského Hrádku opäť zaznamenali stratu okolo pol milióna €, no v týchto rokoch výšku zisku negatívne ovplyvnilo odpísanie nepredaných prerastených sadeníc neodoberateľných počas krízových rokov. Pre porovnanie, zatiaľ čo ešte v roku 2008 odobrali lesné závody Lesov SR takmer 21 miliónov sadeníc, o rok neskôr to už bolo takmer o päť miliónov kusov menej a v roku 2010 sa prepad zastavil na čísle 15,19 milióna kusov. Pri plánovaní na tri až šesť rokov vopred má takýto výkyv značné ná-

sledky na ekonomiku. „Za tieto dva roky neodoberal podnik takmer osem miliónov sadeníc, ktoré si dal vypesťovať podľa výhľadového plánu,“ dodal Rak.

Semenoles v súčasnosti hospodári na 194 ha produkčnej plochy a má rozpracovaných takmer 77 miliónov sadeníc. V tomto roku je naplánovaný takmer vyrovnaný HV vo výške 1000 €.

Aké sú ďalšie aktivity závodu?

OZ Semenoles však nie sú iba sadenice lesných stromčekov. Dôležitou časťou práce závodu je aj semenárstvo. Na budúci rok bude OZ oslavovať 95 rokov od spustenia prvej lúštiarne. „Sme najmodernejšie vybavený závod na spracovanie semien listnatých aj ihličnatých drevín v strednej Európe,“ tvrdí riaditeľ. V roku 2011 nazbieral závod 129 ton semennej suroviny, z toho 25 ton buka, 48 ton duba, 26 ton borovice, 13 ton jedľových šišíek a 3,5 tony smrekových šišíek. Ku koncu roka skladoval závod spolu 25 ton očisteného semena.

Dalšou doplnkovou činnosťou je pestovanie okrasných drevín. Spolu má OZ rozpestovaných 1,25 milióna kusov drevín, ktoré predáva priamo na strediskách, prípadne prostredníctvom internetu. Čerešničkou na torte je potom predaj odrastených, tri až štyri metre vysokých stromov, o ktoré majú, vzhľadom na ich cenu, záujem najmä lepšie finančne situovaní zákazníci.

Veľké rezervy sú v súčasnosti v pestovaní kríkov a drevín na výsadbu okolo diaľnic, rozvíja sa aj pestovanie vianočných stromčekov, kde ročne pribúda niekoľko hektárov plantáží. Na necelých 20-tich hektároch plochy je zasadených 73.856 kusov vianočných stromčekov. Diverzifikáciu príjmov naplňa napríklad aj výroba krmiva pre raticovú zver, pre ťažné kone ale aj dodávky čečiny.

Závod plánuje prechod vykurovania na drevnú štiepku kotlom, ktorý je schopný vyrábať elektrický prúd. V tomto kotle by mohli spaľovať aj nepredajné odpady z lúštenia a v lete by mohol zásobovať elektrickou energiou chladiace boxy so zásobami semien. Ďalším prínosom by mohlo byť opätovné zavedenie

sušenia lesných plodov, ktoré je pri plynovom kúrení ekonomicky nevýhodné. Tieto zámery sú však zatiaľ iba v začiatkoch.

Základom príjmov naďalej zostáva pestovanie sadeníc pre lesníkov. Aj keď tento biznis v súčasnosti nie je v porovnaní s predajom dreva príliš výnosný, Rak sa o osud Semenolesu neobáva. Závod sa postupne prispôbuje zmenám na trhu a intenzifikácii výroby bude konkurencieschopný aj v ďalších rokoch.

Lesná kráľovná okrasa štvorlístka veľtrhov

Na brnenskom výstavisku sa uskutočnila v dňoch 31.3. - 4.4. 2012 štvorica najväčších poľnohospodárskych a lesníckych veľtrhov v strednej Európe aj s účasťou Lesov SR. Štvorlístok TECHAGRO, ANIMAL VETEX, BIOMASA A SILVA REGINA je označovaný za prestížnu akciu s vysokým odborným kreditom, ktorá predstavuje jednu z popredných udalostí svojho druhu v Európe. Takáto veľká výstava sa tu organizuje každé dva roky. Veľtrhy ponúkli pohľad na aktuálne trendy v poľnohospodárstve, lesníctve, veterinárnej medicíne i chovateľstve hospodárskych zvierat. Súčasťou veľtrhov bolo aj množstvo odborných konferencií a seminárov za účasti odborníkov a politikov. TECHAGRO je veľtrh poľnohospodárskej techniky, ANIMAL VETEX je veľtrh chovu hospodárskych zvierat, BIOMASA je veľtrh obnoviteľných zdrojov energie v poľnohospodárstve a les-

kých i súčasných loveckých, poľovníckych a lesníckych uniforiem z viac ako 40 krajín sveta. Pohľad do minulosti umožnila výstava historických kočov používaných na lov a reprezentatívne účely a tiež výstava s názvom "História a súčasnosť poľovníctva a lesníctva na rodových panstvách" s ukázkami šľachtických uniforiem, zbraní, dobových fotografií, máp a ďalších etnografických materiálov popredných európskych šľachtických rodov. Výstava "Za zverou okolo sveta" zase ukázala návštevníkom svet lovu našej i exotickéj divokej zveri.

Na veľtrhu si návštevníci mohli aj sami zastreliť, a to na laserovej strelnici. Išlo o strelecký simulátor holandskej výroby Lasersniper, ktorý za pomoci počítača, špeciálnej snímacej kamery a laserového žiariča imitoval strelbu z ručných zbraní. Návštevníci si mohli zastreliť na jelene, diviaky, kačky alebo aj na medvede.

Stánok LESY SR š. p.

níctve a SILVA REGINA je veľtrh lesníctva a poľovníctva.

Miestom stretnutia lesníkov a poľovníkov bol lesom voňajúcom kruhový pavilón Z, kde prebiehal veľtrh SILVA REGINA - po slovensky Lesná kráľovná. Vystavovatelia tu vystavovali všetko, čo má vzťah k lesu a poľovníctvu, lesnícke a poľovnícke potreby, stroje a nástroje, oblečenie, trofeje, lovecké interiéry, drevené stavby, umelecký nábytok, originálne kusy s prírodnými motívmi od umeleckých remeselníkov zo skla, keramiky, rytiny, zbrane, nože, šperky.

Expozícia loveckých zbraní a streliva ponúkala guľovnice, brokovnice a malorážky. Česká zbrojovka vo svojom výstavnom priestore ukázala dlhoročnú tradíciu

výroby loveckých zbraní od roku 1936. Pozornosť budila úplne nová opakovacia guľovnica Bergara BX-11 s nadčasovým dizajnom a systémom výmenných hlavní.

Oko návštevníkov pavilónu Z potešilo aj pohľad na ďalšie vystavené zbierky. Rekordný rozsah mala kolekcia 515 historic-

Ing. Fencľ pri krste publikácie.

Počas slávnostného otvorenia veľtrhu SILVA REGINA boli udelené lesnícke vyznamenania za významný prínos pre české lesníctvo a poľovníctvo. Slávnostne bol tiež pokrstený súbor historických lesníckych máp s názvom "Svedectvo máp". Ako prezradil autor Peter Fencľ z Národného poľnohospodárskeho múzea, kolekcia obsahuje päťdesiat máp z rokov 1823 až 2011 a je výsledkom dvanásťročnej práce troch spolupracovníkov. Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene má dlhodobé a nadštandardné vzťahy z Národným poľnohospodárskym múzeom. Na jeseň tohto roku pripravujeme v spolupráci s pánom Fencľom medzinárodnú konferenciu s názvom Z História lesníckeho dopravníctva. Finále slávnostného otvorenia medzinárodného lesníckeho a poľovníckeho veľtr-

44. Ročník Európskych lesníckych pretekov v lyžovaní

44. ročník EFNS sa uskutočnil tohto roku v Nemeckom Todtnau, Schwarzwalde

Tak ako po iné roky aj v tomto roku sa na tomto podujatí zúčastnilo zo Slovenskej republiky až 29 účastníkov, pričom z nášho podniku priamo reprezentovalo naše farby 13 pretekárov. Počasie počas podujatia bolo nádherné, skôr jarne ako zimné. Účastníci týchto pretekov v prvých dňoch sa venovali rôznym exkurziám, ktoré nám pripravili usporiadatelia a tí čo nešli na exkurzie sa venovali tréningu v športovom areáli, ktorý sa nachádzal v obklúčení ihličnatých lesov.

Foto M. Jagerčík.

Prvé preteky sa uskutočnili v piatok a to v dvoch disciplínach - beh klasickou technikou na 10 km a poobede beh voľnou technikou na 10 km. Najlepšie sa darilo našim dievčatám, kde Danka Kráľová vo svojej kategórii obsadila pekné 8. miesto a taktiež aj Andrea Machyniaková vo svojej kategórii obsadila 8. miesto. V mužskej kategórii sa najviac darilo Ľubovi Machyniakovi, ktorému sa podarilo umiestniť na 13. Mieste, pričom konkurencia v týchto kategóriách je veľmi vysoká a silná. V nasledujúci deň sa bežali štafety, kde sme taktiež obsadili vcelku zaujímavé miesta, pričom na štart sa postavilo celkovo viac ako 140 mužských a ženských štafiet.

Marian Jagerčík

Výstava dobových kočov.

hu SILVA REGINA patrilo znelke Českomoravskej poľovníckej jednoty.

Počas trvania veľtrhu prebiehali v prednáškovej sále, v kinosále aj na pódiiach pavilónu Z odborné prednášky semináre s lesníckou a poľovníckou tematikou.

Na veľtrhu boli zastúpené aj LESY SR, š.p. Banská Bystrica. Prezentácia štátneho podniku bola dobre zvládnutá z estetického aj z odborného hľadiska. Naša expozícia bola venovaná slovenským lesom a predstaveniu podniku LESY SR so zameraním na semenársku výrobu v lesníctve. Táto činnosť je v našom podniku naozaj na vysokej úrovni a treba o nej informovať nielen odbornú ale aj laickú verejnosť. Významnú časť expozície obsadil OZ Semenoles Liptovský Hrádok, na podujatí sa prezentoval aj OZ Biomasa.

Ivan Hanula, LDM Zvolen

Foto: Milan Boledovič

Ľubomír Machyniak foto P. Kráľ.

Štart ženských štafiet foto M. Jagerčík.

Tak tohto roku si snehu užili viacerí...

Nielen naši pretekári, ale určite aj ďalší naši zamestnanci na lesných obvodoch a lesných správach, pri tak veľkom množstve snehu využívali nielen bežky, lyže, ale aj snežnice, bez ktorých by sa asi len ťažko mohli pohybovať na niektorých svojich pracoviskách. Taktiež príprava na 48.ročník Venerovského memoriálu na Štrbskom plese pre niektorých mohla byť z tohto titulu lepšia a „lahšia“. Toto sa v plnej miere prejavilo aj na samotných pretekoch, kde niektoré výkony našich zamestnancov by zniesli aj najprísnejšie limity v týchto športoch. Samozrejme, že sa to následne prejavilo aj na konečných výsledkoch, hlavne v dvojkombinácii, kde sme úspešne obsadili popredné miesta v jednotlivých kategóriách. Taktiež celkovou víťazkou v kategórii ženy tak ako vlni sa stala Andrea Machyniaková z OZ Č. Balog a celkovým víťazom v mužských kategóriách sa tentoraz stal Peter Diča z ŠL-TANAP Tatr. Lomnica

Celkovi víťazi Venerovského memoriálu.

Stupne víťazov najsilnejšej mužskej kategórie obsadili naši zamestnanci.

Kategória Ženy 1

1. Andrea Machyniaková LESY SR OZ Čierny Balog
2. Boguslava Chlípala TPN- Poľsko
3. Katarína Štelcová VLP TÚ Zvolen

Kategória Ženy 2

1. Jana Herchlová Mest.podnik lesov Medzev
2. Dana Kráľová LESY SR GR B. Bystrica
3. Mária Oberhauserová LESY SR OZ Košice

Kategória Muži 2

1. Ľubomír Machyniak LESY SR OZ Beňuš
2. Ján Maduda LESY SR OZ L. Hrádok
3. Milan Krajčí LESY SR OZ L. Hrádok

Kategória Muži 3

1. Miroslav Antoška ZVLUPS- Žiar
2. Drahošlav Kobr KRNP ČR
3. Marián Jagerčík LESY SR GR B. Bystrica

Kategória Muži 4

1. Miroslav Kaliský LESY SR OZ L. Hrádok
2. Jaroslav Ďurík LESY SR OZ Žilina
3. Július Medvedi Združenie.priateľov L. Hrádok

Kategória Muži 5

1. Karol Chvála LESY SR OZ Beňuš
2. Mikuláš Michelčík ŠL-TANAP Tatr. Lomnica
3. Jozef Fábry ŠL-TANAP Tatr. Lomnica

Text a foto: Marian Jagerčík

Pred štartom obrovského slalomu.

Prezident vymenoval profesora Rudolfa Kropila do funkcie rektora Technickej univerzity vo Zvolene

Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič vymenoval v utorok 14. februára 2012 do funkcie rektora Technickej univerzity vo Zvolene profesora Ing. Rudolfa Kropila, CSc., na štvorročné funkčné obdobie s účinnosťou od 18. februára 2012. Na slávnostnom akte boli v prezidentskom paláci prítomní aj minister školstva vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Ing. Eugen Jurzyca a prezident Slovenskej rektorskej konferencie prof. RNDr. Libor Vozár, CSc., predseda Rady vysokých škôl Slovenskej republiky prof. Ing. Viktor Smieško, PhD., zamestnanci kancelárie prezidenta SR ako aj ďalší hostia. Prezident v krátkom príhovore pri tejto príležitosti zdôraznil významnú spojitosť medzi dôverou, ktorú voľbou vyjadril univerzitný akademický senát a veľkou zodpovednosťou rektora za profil vysokej školy, jej kvalitu a uplatniteľnosť absolventov.

Nový rektor Technickej univerzity vo Zvolene prof. Ing. Rudolf Kropil, CSc.

Novovymenovaný rektor Technickej univerzity vo Zvolene profesor Ing. Rudolf Kropil, CSc., je absolventom Vysoké školy lesníckej a drevárskej, dnes Technickej univerzity, vo Zvolene, ktorú ukončil v roku 1987 v odbore lesné inžinierstvo. V rokoch 1987 až 1989 pôsobil na Správe Národného parku Nízke Tatry v Banskej Bystrici. V roku 1989 nastúpil na Katedru ochrany lesa a poľovníctva VŠLD najprv ako vedeckovýskumný pracovník a interný aspirant, od roku 1994 ako odborný asistent, v rokoch 2002 až 2005 pôsobil na katedre ako docent a od uvedeného roku 2005 ako vysokoškolský učiteľ - profesor. Vedeckú hodnosť kandidáta vied získal vo vednom odbore poľnohospodárska a lesnícka fytopatológia a ochrana rastlín v roku 1994. V roku 2002 na základe obhajoby habilitačnej práce v odbore aplikovaná zoológia a poľovníctvo získal vedecko-pedagogickú hodnosť docenta a v roku 2005 ho prezident SR vymenoval za vysokoškolského profesora pre rovnaký vedný odbor.

Profesor Rudolf Kropil absolvoval množstvo zahraničných stáží, študijných a prednáškových pobytov. V roku 1985 v Lesníckom výskumnom ústave v Han. Münden (SRN), v rokoch 1992 - 1993 na Univerzite v Berne (Švajčiarsko), v roku 1996 na Univerzite v Kodani (Dánsko) a v roku 2001 na Oxfordskej univerzite vo Veľkej Británii. Prednášal aj na rakúskej Universität für Bodenkultur vo Viedni. Krátkodobé pobyty absolvoval na univerzitách a vedeckovýskumných inštitúciách v Kanade, USA, Japonsku, Austrálii a väčšine krajín Európskej únie. V rokoch 2003 až 2006 bol delegátom v Programovom výbore 6. rámcového programu pri Európskej komisii v Bruseli. Pôsobil v poradnom zbere ministra životného prostredia SR. Je členom doménového výboru programu COST a koordináto-

rom výskumnej skupiny "Ochrana a manažment zveri v Medzinárodnej únii lesníckych výskumných organizácií - IUFRO. Je predsedom Vedeckej rady TU vo Zvolene a členom viacerých vedeckých rád, medzinárodných redakčných rád vedeckých časopisov a komisií.

níka zoológia, biológia poľovnej zveri a ďalších, je garantom študijného programu aplikovaná zoológia a poľovníctvo. Vo vedeckovýskumnej činnosti sa orientuje na riešenie problematiky aplikovanej zoológie a ekológie lesa aj v prepojení na ďalšie vedecké disciplíny.

Prof. Ing. Rudolf Kropil, CSc., je od roku 2000 členom Vedeckej rady Lesníckej fakulty a v rokoch 2001 až 2007 vykonával funkciu prodekanu LF pre vedeckovýskumnú činnosť. V októbri 2007 ho akademický senát fakulty zvolil do funkcie dekana Lesníckej fakulty na prvé funkčné obdobie a v októbri 2011 ho opätovne zvolil aj na druhé funkčné obdobie. Funkciu dekana LF zastával do februára 2012.

V rámci pedagogickej činnosti je autorom viacerých učebných textov a gestom predmetov lesnícka zoológia, poľov-

Na svetovom kongrese IUFRO v roku 2000 v Kuala Lumpur v Malajzii prevzal doktorskú cenu a zlatú medailu za významný vedecký prínos v oblastiach preferovaných IUFRO.

Na základe volieb v Akademickom senáte Technickej univerzity vo Zvolene konaných 15. 11. 2011 ho prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič vymenoval do funkcie rektora Technickej univerzity vo Zvolene na obdobie štyroch rokov s účinnosťou od 18. februára 2012.

Peter Gašperan TÚ Zvolen

Projektová činnosť na OZ Liptovský Hrádok vrcholí

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Záverečné aktivity dvoch mikroprojektov spolufinancovaných z EÚ - Európskeho fondu regionálneho rozvoja a prebiehajúcich na OZ Liptovský Hrádok v rámci programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – SR 2007 - 2013 skompletizoval zaujímavú ponuku pre odbornú, ale i laickú verejnosť. Je v nej zahrnutá lesná turistika a priestor špeciálne pre cyklistov, nechýba historický a kultúrny rozmer v osade Čierny Váh a prekvapujúce zážitky pri pozorovaní lesnej zveri v jej prirodzenom prostredí. Takýto obraz poskytol záverečný seminár projektu **Rozvoj poľsko-slovenskej spolupráce v oblasti poľovníctva** i záverečná odborná exkurzia a zhodnotenie projektu **Kultúra, najlepšia cesta k priateľstvu** na OZ Liptovský Hrádok a na Lesnej správe Čierny Váh v dňoch 21. a 22. marca 2012.

Realizátormi projektov, ktoré sa uskutočnili počas jedného roka, sú Žilinský samosprávny kraj, Lasy panstwowe a štátny podnik LESY Slovenskej republiky.

Program tvorila prehliadka výstavy trofejí v Liptovskom Hrádku, seminár s prezentáciou autora projektu o poľovníctve na Liptove Ing. Miroslava Priehodského, PhD., ktorý sa najskôr venoval Poľovníckemu hospodáreniu na OZ Liptovský Hrádok, aby následne prešiel k podrobnejšej charakteristike svojho projektu. Jeho cieľom bola podpora a zlepšenie genetického základu

roka na OZ nielen v prospech a v súlade s lesníckym hospodárením a lesníckou politikou, ale s presahom do dôležitých oblastí života spoločnosti (šport, ochrana životného prostredia, záchrana kultúrneho dedičstva, oddych a relax).

Keďže súčasťou poľovníckeho projektu bolo vybudovanie 9 pozorovacích stanovíšť zveri (kazateľnicový posed, krmelec na jadrové krmivo, krmelec na objemové krmivo, solisko a mimo nich aj informačná tabuľa o stanovíšti), po seminári boli účastníci rozdelení do skupín a v spoločnosti sprievodcu sa vo večerných hodinách ocitli v lese, na posede. Naša skupina čakala na zver sediac na lavici nového uzatvoreného posedu v Hlbokej v spoločnosti horára Mariána Mareka. V mojom prípade išlo o nevšedný zážitok, ktorého atmosféra bola výnimočná a to sme skoro žiadnu zver nevideli. Väčšina lesníkov by sa teraz len ironicky usmiala, ale ja som si uvedomovala, že les tak hocikomu a na prvýkrát (mne napr. ani na druhýkrát) svoje tajomstvá nevydáva. Treba si ich zaslúžiť.

Na programe druhého dňa bola exkurzia na špecializovaný OZ Semenoles, kde účastníkov seminára privítal Ing. Peter Tomko a sprievodné slovo zabezpečoval vedúci luštiarne Ján Sochor. Veľmi zrozu-

mitelne, ale pritom fundovane vysvetľoval postupy zberu, spracovania, skladovania, predaja a distribúcie semien lesných drevín.

Projekty sa teda uzatvárajú a k ich úspešnému priebehu prispeli predovšetkým pripravení organizátori a ich spolupracovníci, poskytnutý priestor i záujem zo strany vedenia OZ Liptovský Hrádok i OZ Semenoles, aktivita samotných účastníkov a výmena názorov a skúseností kolegov z oboch strán severnej hranice. Výsledkom sú príjemné a ľahko dostupné miesta v lesnom prostredí obohatené o vyhľadávané aktivity zo strany verejnosti, ktoré naplňajú hlavný cieľ - zvýšiť záujem ľudí o prírodu, spoznávať ju, učiť sa v nej pohybovať a predovšetkým ju rešpektovať. Možno skvelý nápad ako vytiahnuť ľudí z nákupných centier a ponúknuť im aj takéto služby lesníkov. Na rad by mala prísť dobrá propagácia.

Ľubica Milánová

zveri a prezentácia poľovníctva ako činnosti zameranej na cielavedomé a trvalodržateľné hospodárenie. Následne svoj projekt, ktorý veľmi vhodne spojil a vyzdvihol históriu a kultúra v lesníckom prostredí, priblížila a zhodnotila Ing. Katarína Chválková. O slovo sa prihlásil aj vedúci odboru projektov EU Ing. J. Zatlukal, ktorý doplnil spomenuté projekty a informoval o treťom mikroprojekte - vybudovanie cyklotrasy Čierny Váh – Benkovo. Pre účastníkov stretnutia – 20 poľských a 10 slovenských lesníkov sa tak vytvoril ucelený obraz o činnosti a aktivitách zrealizovaných v priebehu jedného

Z Liptova přes Brno za polární kruh

Nedaleko Liptovského Mikuláše a vodní nádrže Liptovská Mara leží v ústí známé doliny vesnička Bobrovec. Obklopená krásnou přírodou tam začala pouť k lesnickému vědění nynější studentka čtvrtého ročníku Fakulty lesnické a dřevařské Mendelovy univerzity v Brně Veronika Vallová. Jak se stalo, že se ze srdce Liptova objevila v srdci Moravy – Brně – nám Veronika ráda prozradila:

„Aj s rodičmi sme boli často v prírode. Liptov je moja srdcová záležitosť. No a ja som si rada čítala v lesníckych knihách, ktoré mi požičiavali moji známi a starý otec. Ten bol vždy ochranca prírody a zveri. Vyštudovala som teda Strednú odbornú lesnícku školu Jozefa Dekreta Matejovie v Liptovskom Hrádku. Na škole veľmi dobre pracuje súbor trubačov pod vedením Ing. Edmunda Hatiaara a práve tam ma hranie na lesnicu veľmi zaujalo. Vystupovali sme na mnohých poľovníckych, lesníckych aj spoločenských

S trubači SOŠL Liptovský Hrádok Veronika Vallová prvná v spodní řadě.

akciách, kde som mala možnosť stretnúť mnoho zaujímavých ľudí a samozrejme aj viacero mojich kamarátov. A pretože na brnenskej lesníckej fakulte dlho a s vynikajúcou tradíciou pôsobí súbor trubačov, bol to jeden z hlavných dôvodov, prečo som si k ďalšiemu štúdiu vybrala práve túto školu. Bola to tiež moja túžba poznávať iné kraje a ich prírodu. Brno sa mi páči, aj lesy Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny. Často do nich chodievame na cvičenia a ja tiež aj občas vo svojom voľnom čase. Rada účinkujem na poľovníckych podujatiach ako sú hony v bažantniciach, spoločné poľovačky, Svätuhubertské omše či rôzne národné alebo medzinárodné trubačské súťaže.“

Tradičie na brnenskej lesníckej fakulte by už od dob profesora Josefa Opletala i zahraniční lesníckej exkurzie. Pokračuje v tom fakulta i nyní?

„Samozrejme, napríklad v roku 2011 sme boli na štvormesačnom výmennom študijnom pobyte v rámci programu Eu-

Veronika Vallová na vyhlídke k finskému mestu Rovaniemi.

Jezero Menesjervi v severním Finsku.

rópskej únie ERASMUS vo Fínsku. Študovali sme v blízkosti polárneho kruhu na univerzite RAMK-Rovaniemen ammattikoulu, University of Applied Sciences v meste Rovaniemi. Škola má svoje lesy, ale výuka z veľkej časti prebieha aj v ostatných – súkromných, štátnych a mestských lesoch podľa dohody.“

Můžete se pokusit charakterizovat finské lesy a lesní hospodářství?

„V drevinovej skladbe z ihličnanov prevláda borovica, smrekov je podstatne menej. Vzhľadom ku klimatickým podmienkam má smrek, hlavne za polárnym kruhom nižší habitus s úzkou korunou a kmene sú viac hrčaté. Z listnáčov prevláda breza, potom je zastúpená jelša, topoľ, vrbá. Hospodárenie v lesoch je veľkoplošné, z 99 % mechanizované. Súkromné lesy tvoria približne 70 % výmery lesov. Fínsko je jedným z najväčších vývozcov dreva na svete.“

Co vás tam z lesnictví nejvíc zaujalo?

„Bolo to zakladanie lesa. Navštívili sme veľkoškóľku FIN FORELIA, kde pestujú sadbový materiál – prevažne semenáčky a sadenice borovice, smreka a brezy pre celé Fínsko. Pestujú v nej napríklad obalované sadenice pre severné oblasti v menších obaloch, aby po výsadbe neutrpeli veľký šok a lepšie sa aklimatizovali. Aby sadenice nepoškodil mráz, postrekujú ich vodou, aby sa na nich vytvoril akoby ľadový obal, ktorý zabráni ich poškodeniu. Technika pokročila aj pri obnove lesa. Napríklad pripravené sadenice nájdete v porostoch pomocou GPS. Na veľkých plochách holorubov ponechávajú skupiny pôvodného lesa pre zachovanie biodiverzity.“

Lesy vo Fínsku a v bývalom Československu je ťažké porovnávať. Naše sú pestrejšie, mnohotvaré, majú vysokú biologickú, ekologickú a estetickú hodnotu. V súčasnosti sú na výmennom študijnom pobyte študenti lesníctva z RAMK v Rovaniemi a obdivujú lesy ŠPL Křtiny a nielen tie.“

Putování Národním parkem Oulanka.

Ve Finsku je množství národních parků. Jaké poznatky jste si z nich odnesla?

„Vo Fínsku je 35 národných parkov, z toho som navštívila NP Oulanka, Lemmenjoki a Pallas Yllastunturi. Všetky sú pod správou štátneho sektoru (Metsähallitus). Veľmi sa mi páčilo, že kdekoľvek prídete, nájdete prístrešok alebo chatku na prenocovanie bez toho aby bola zdevastovaná alebo zamknutá. Príroda je tam skutočne nádherná hlavne v jeseni, keď sú brezy v pestých farbách. Fíni sa o svoje lesy starajú naozaj vzorne a mohli by sme si z nich brať veľký príklad. Počas pobytu v národných parkoch sme stretali všetky vekové kategórie turistov, je naozaj vidno, že

Krajina u Rovaniemi.

Fíni majú pobyt v prírode naozaj zažitý. Nezabudnuteľné zážitky mám na polárnu žiaru, stáda sobov, losy, jariabky, pravú fínsku saunu, po ktorej sa idete schladíť priamo do jedného z 1000 fínskych jazier alebo do snehu, a ešte na mnoho iných pekných zážitkov."

Bélokur horský - *Lagopus mutus* v Laponsku.

Studium v Brně, odloučení od domova a život ve městě je dost náročný. Jak jste se s tím vyrovnala?

„Njakú odmenu dostávam za trúbenie na akciách, cez leto si privyrábam brigádami doma v lesoch. To ma veľmi baví. Samozrejme mi finančne aj vo všetkých ostatných smeroch pomáha moja rodina, za čo jej veľmi vďačím.“

Čas letí, príští rok budete na fakulte absolvovať. Na miestě je otázka – co potom?

„Rada by som dosiahla čo najvyššieho a najkvalitnejšieho vzdelania a potom by som rada pracovala v lesnom hospodárstve niekde u nás doma na Slovensku, alebo aj tu v Českej republike. Keď to nebude možné, pôjdem za robotou tam, kde sa bude niečo vhodné ponúkať. Môžem povedať, že aj keď je lesníctvo náročný odbor na štúdium a aj uplatnenie, naplňa ma, a ľudia, čo sa mu venujú, ho robia srdcom.“

Jiří Junek

Na polárním kruhu.

Vo sv. Antone sme v roku 1991 začali organizovať celoslovenské poľovnícke slávnosti Dni sv. Huberta, ktorých už 22. ročník, sa uskutoční v dňoch 1. a 2. septembra 2012. Počas týchto osláv sa tiež venujeme deťom, no predsa sme sa rozhodli realizovať podujatie, ktoré by predstavilo život zvierat v prírode a poľovníctvo, špeciálne len pre detských návštevníkov. Využívam tieto riadky, aby som Vám predstavil nové detské slávnosti, na ktorých sa malí a mladí priatelia prírody dozvedia viac o živote zvierat, zabavia sa, poučia a môžu si aj zasúťažiť.

V dňoch 20. a 21. júna – od 9.00 do 14.00, budeme v areáli svätoantonského kaštieľa realizovať podujatie Detské dni sv. Huberta – Poľovníci deťom. Organizátormi podujatia sú Múzeum vo Sv. Antone, Stredná odborná škola lesnícka Banská Štiavnica, Obecný úrad Svätý Anton, Slovenská poľovnícka komora, Slovenský poľovnícky zväz, LESY SR, š.p. – OZ Žarnovica, OZ Levice, Obvodná poľovnícka komora Žiar nad Hronom, Národné lesnícke centrum Zvolen, Detská lesnícka univerzita Zvolen, Vojenské lesy a majetky SR, š.p. Pliešovce, firma Šomek Bratislava, Mestské lesy Banská Štiavnica, ZŠ s MŠ Maximiliána Hella Štiavnické Bane, Obecné lesy Banská Belá a TV magazín Halali Považská Bystrica. Sprievodcovia z radov poľovníkov a lesníkov budú sprevádzať skupiny detí – triedy, po stanovištiach, kde im ďalší lesní pedagógovia a poľovníci predstavujú ako si zvieratá a rastliny pomáhajú, naučia sa poznávať zvieratá i vtáctvo,

stopy a zvuky zvierat, dozvedia sa ktoré zvieratá nosia rohy a ktoré parohy, uvidia poľovnícku expozíciu múzea, mini-divadlo „Legenda o sv. Hubertovi“, filmy o zvieratách, ukážky sokoliarstva, poľovníckych psov, budú môcť súťažiť o hodnotné ceny – napríklad v hádzaní „flinty do žita“, v poznávaní zvierat, naučia sa zhotoviť krímidlá, zastrieľajú si na laserovej strelnici, ...

Odporúčame obliecť a obuť sa ako do prírody – pre istotu nezabudnúť na pršíplášť, alebo dáždnik, aj keď - v prípade nepriaznivého počasia, budú jednotlivé stanovišťa umiestnené v kaštieli a v barokovej sýpke – teda v interiéroch.

Na Detské dni sv. Huberta do Sv. Antona srdečne pozývame všetkých priateľov prírody, pravdaže vrátane všetkých zamestnancov Lesov SR, š.p.

Marian Číž

Zemplínske poľovnícke dni

Deviaty ročník Zemplínskych poľovníckych dní sa konal 24. a 25. marca 2012 v Hoteli Zemplín v Trebišove. Ako zvyčajne boli spoluorganizátormi akcie Slovenská poľovnícka komora prostredníctvom Obvodných poľovníckych komôr Trebišov, Michalovce a Sobrance, Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach a LESY SR, š.p., Odštepny závod Sobrance. K čestným hosťom patrili Ing. Igor Olajec – generálny riaditeľ Sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva, ako aj Ing. Tibor Lebocký – prezident Slovenskej poľovníckej komory a Slovenského poľovníckeho zväzu.

Tak ako každý rok, aj tento krát boli vystavené trofeje z troch okresov – Trebišov, Michalovce a Sobrance. Celkovo sme mohli vidieť 83 trofejí jeleňov, 26 trofejí danielov, 628 trofejí srncov, 5 trofejí muflónov a 43 trofejí diviakov. Na chovatelskú prehliadku boli predložené

Najsilnejšie trofeje.

Slávnostné zahájenie.

trofeje troch líšok, siedmych jazvecov, jedného psíka medvedikovitého, jednej uhynutej mačky divej a dvoch vlkov. V porovnaní s predchádzajúcim ročníkom bolo hodnotených takmer o 100 trofejí viac. Za spomenutie stojí daniel z poľovného revíru Ondava Moravany (184,91 bodov CIC), muflón z poľovného revíru Cejkov (205,90 bodov CIC), srnec z poľovného revíru Zlatý bažant Krčava (170,57 bodov CIC) a diviak z poľovného revíru Laborec Petrovce (123,32 bodov CIC). Súčasťou akcie bol seminár zameraný na aktuálne problémy poľovníckej praxe. Odborné referáty predniesli MVDr. Ján Čurlík, MVDr. Jozef Ciberej a Ing. Peter Garaj, PhD.

Organizátorom ďakujeme za pekne pripravené podujatie a tešíme sa na jubilejný desiaty ročník.

Lucia Hanková
OZ Sobrance

Spomínali sme na emeritného slovenského lesníka profesora Papánka

V Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene sa 15. marca 2012 konala spomienková slávnosť pri príležitosti 100. výročia narodenia prof. RNDr. JUDr. Ing. Františka Papánka, ktorú pracovníci múzea usporiadali spoločne s Klubom seniorov lesníckej školy v Banskej Štiavnici. Stretli sa tu nielen tí, ktorí sa osobne poznali s profesorom Papánkom, či už ako jeho študenti, alebo ako jeho spolupracovníci,

Príhovor predniesol Ing. Igor Vizslai, generálny riaditeľ š.p. LESY SR.

ale aj tí, ktorí po ňom prebrali štafetu, alebo sa jednoducho chceli o tomto vzácnom človeku, vynikajúcom lesníkovi, lesníckom ekonomovi, ale aj pedagógovi dozvedieť čo najviac. Podujatia sa okrem významných osobností lesníckeho života zúčastnila aj manželka prof. Papánka Ludmila, jeho traja synovia – Demeter, Alexander a Fedor a ďalší členovia rodiny. S osobnosťou prof. Papánka podrobne oboznámil prítomných Ing. Viliam Stockman, Csc., z Klubu seniorov lesníckej školy v Banskej Štiavnici. Za jednotlivé pracoviská na ktorých počas profesionálnej dráhy prof. Papánek pôsobil predniesli pozdravné príhovory súčasný riaditeľia - generálny riaditeľ Sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ing. Igor Olajec, generálny riaditeľ Lesov SR š.p. Ing. Igor Vizslai, rektor Technickej univerzity vo Zvolene prof. Ing. Rudolf Kropil, CSc. a generálny riaditeľ Národného lesníckeho centra vo Zvolene Ing. Milan Lalkovič. Súčasťou spomienkovej slávnosti bola aj prezentácia autobiografickej knihy prof. Papánka „Šesť kníh môjho života“, ktorú napísal pre svojich synov. Kniha je prepisom jeho autobiografických poznámok ako životného odpočtu a dokumentu doby v ktorej žil. Túto knižnú podobu jeho spomienok pri príležitosti 100. výročia narodenia pripravila manželka a syn Fedor, ktorý si na otca aj zaspomínal. Knihu do života uviedol a obľúbenou minerálnou vodou autora pokropil Ing. Stockman. Nakoniec si na prof. Papánka zaspomínali niektorí jeho kolegovia a študenti, ktorí porozprávali zaujímavé zážitky zo spoločných stretnutí s týmto pracovným, dôkladným, systematickým a obdivuhodným človekom a vynikajúcim odborníkom.

Mária Rošková

Včela je lesný živočích

Med je pochúťkou na našich stoloch už niekoľko tisícročí. Podľa starovekých tradícií je to pokrm bohov, elixír zdravia a mladosti, afrodisiakum, originálna pochúťka. Včela je lesný živočích, to že včelárstvo a lesníctvo sú z historického hľadiska dvaja nerozluční bratia ukážeme v nasledujúcich riadkoch.

Včely sú životne dôležitou súčasťou ekosystému lesa. Pôvodným domovom včiel je prírodné lesné prostredie. Včely a stromy sú vzájomne previazané, ich vzťah sa vyvíja viac ako 50 miliónov rokov. Stromy potrebujú včely pre svoju vlastnú reprodukciu aj pre vytváranie celého ekosystému, v ktorom stromy existujú. Čím viac druhov semien sa vytvára v systéme, tým väčšia je jeho biodiverzita.

Les bol vždy jedným z najvhodnejších prostredí pre chov včiel, pretože stromy, kríky a byliny poskytovali včelám bohaté zdroje peľu, nektáru a medovice. Včely medonosné boli pôvodne početnými obyvateľmi pralesov, kde žili v dutých stromoch a bujných rastlinstve im ziaručovalo výživu. Územie Slovenska bolo aj za starých čias bohaté na lesy, včelám sa tu darilo a ľudia včeláriť vedeli.

Brtník pri práci.

Včelárstvo bolo aj dobrým zdrojom príjmov, medom a voskom sa platili dane. Chov včiel mal preto hospodársky význam a k tomu aj zodpovedajúce privilégia. Med bol totiž jediným sladidlom a sviečky sa robili len zo včelieho vosku.

Prvú zmienku o včelárení na našom území zaznamenal grécky filozof Priscus, ktorý v roku 448 napísal: „Z dedín nám prinášali ľudia potravu, namiesto obilia proso a namiesto vína med. Z obdobia Moravského kniežatstva pochádza arabský cestopis Kniha ciest a krajín, napísaný pred rokom 907. V časti o Slovákoch

sa okrem iného uvádza: „Majú akési drevené nádoby na stojanoch, v ktorých sú vyvrtané otvory pre včely a ich med, a tieto drevené nádoby nazývajú ulidž... Nápoje si zhotovujú z medu... majú mnoho nápoja a medu a sú medzi nimi aj takí, čo majú sto veľkých nádob medoviny.“

Najstaršou včelárskou písomnou pamiatkou z čias uhorského štátu, je zakladacia listina kláštora v Hronskom Beňadiku, vydaná kráľom Gejzom I. v roku 1075, v ktorej je napísané: „... kde daroval som (kláštora)... včelárov, ktorých povinnosťou bude každoročne dávať 12 džberov medu...“. Veľký rozkvet však včelárstvo zaznamenalo aj v novoveku, to je po roku 1500.

Písomné pamiatky o lesnom včelárení sa zachovali z Čiech a Moravy. Z Čiech je známa „Litomyšľská kniha včelárskych artikúlí“ z rokov 1570 - 1578. Na Morave bolo lesné včelárenie veľmi vyspelé, o čom svedčia staré zachované „medařské práva“ viacerých medařských spoločností.

Starodávny včelár vypozeroval, že lesné včely sa počas pokročilej jari roja a hľadajú nový príbytok. Aby nové hniezdo ostalo nablízku, vysekal do vhodného vedľajšieho stromu brť (dutinu), ktorú vyrojené včely rady obsadzovali. Tento spôsob včelárenia, nazývaný ako brtníctvo, má svoje začiatky už v posledných storočiach pred našim letopočtom a vrchol dosiahol v stredoveku. Veľký rozkvet však brtníctvo zaznamenalo aj v novoveku. V jednotlivých krajinách upravovali brtnícku činnosť zákony, brtníci zakladali cechy s vlastnými artikulami, volili cechmajstra, do 19. storočia

Brtné.

bolo brtníctvo v Európe dedičným povoláním. Brtníci mali dokonca v lesoch svoje vlastné revíre. V súčasnosti prežilo brtníctvo v nezmenenej podobe v Európe len na južnom Urale v Baškírsku.

Brtnícke stromy sú borovica, dub, menej brest, hrab, javor, jaseň, buk, lipa, jedľa, 100 až 300-ročné silné a vysoké jedince, so širokým

mkeňom. Otvor v strome brtník urobil tak, aby ho mohol uzavrieť doskou. Cez tento otvor z času na čas vyberal plásty, z ktorých získaval med aj vosk. Okrem včelárskych potrieb sa používali základné drevorubačské nástroje a nástroje na dlabanie, príp. laná. Včely sa do novovytvorených dutín mohli lákať na med, lekvár, rastlinné prípravky, ktoré zároveň slúžili ako vábnička pre zistenie smeru ich letu. Zber medu sa uskutočňoval raz do roka v čase hlavnej znášky, teda cez leto, výnimočne však a historicky najmä v neskoršom novoveku aj dva razy, pričom vždy bolo prvoradé včelám zanechať dostatok medu pre ich vlastnú potrebu.

Pretože vyberanie zásob z dutých stromov bolo namáhavé, brtník si ulahčil prácu tým, že včely aj s časťou dutého kmeňa presťahoval k svojmu obydliu. Kmene stromu aj zo včelami odrezával a kláty staval v blízkosti

Dlabák.

svojho obydliu, kde sa mohol o včely lepšie starať. To boli prvé skutočné úle a prvé včelnice. Obydlie pre včely robil potom už sám. Do stredu kmeňov vydlabal dutiny, vydlabané kmene postavil na dosku a prikryl ich druhou doskou. Tieto úle sa nazývajú dlabáky. Do vrchnej časti

prišli prekrížené latky. Na výrobu dlabáka včelár vybral dostatočne hrubý kmeň, nech steny zostanú dosť hrubé, aby včelám nebola zima a v lete teplo. Včely zastavali celú dutinu voskovými plástmi, kde si ukladali zásoby a plod. Včelie dielo bolo nerozoberateľné, včelár nemal ako zisťovať, čo sa deje vnútri. Neskoršie okrášlil svoju včelnicu, klát zvonku povyrezával, zafarbil. Vydlabané úle otváral sekierkami, valaškami a podobnými nástrojmi. Krásny vydlabaný úl môžete vidieť aj v stálej expozícii Drevo vždy živé v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene. Dlabák pochádzajúci z prvej štvrtiny 20. storočia pochádza z Krupiny. Múzeum má vo svojich zbierkach viac predmetov podobného charakteru.

Včelár vyberal med a vosk na jar pred Veľkou nocou tak, že polovicu včelstiev proste zlikvidoval. Včely z dlabáka vyhnal pomocou dymu, dielo z dutiny vyrezal nožom, z plástov odobral med, potom plásty vytavil a mal vosk. Úl vyčistil a v lete do neho usadil roj. Takto sa prirodzeným spôsobom bránil chorobám, obnovoval matky a udržiaval včely v čistom prostredí. Včelár sa príliš nezaujímal o dianie v úli, mnoho opatrení však podľa skúsenosti robil správne.

A hoci už dlhé stáročia chová človek včely v úloch mimo ich pôvodného prostredia, nestali sa domácimi zvieratami. Zostali verné lesu. Kedykoľvek sa vymknú zo starostlivosti človeka a vyroja sa, začleňujú sa bez problémov do lesnej biocenózy.

Dnešné hospodárske lesy nie sú pre včely takým ideálnym prostredím, ako boli pralesy.

Pohľad z vrchu do dlabáka.

Napriek tomu však moderný včelár vracia včelstvá do lesov, lebo spoznal, že tak si zabezpečí výnosnosť včelárstva. Oblasti s intenzívnou poľnohospodárskou výrobou sú v dôsledku chemizácie, nových agrotechnických postupov chudobné na nektárodajné buriny, ktoré boli hlavným zdrojom medu. V lesoch sa zmenila sa druhová skladba drevín a bylinná vegetácia. Na nektárodajné rastlinstvo sú chudobné smrekové a borovicové monokultúry, kde kyslý surový humus a nedostatok svetla v prízemnej vrstve znemožňuje rast bylín. Napriek tomu však má les veľký význam pre súčasnú včelársku výrobu, pretože je bohatým a doteraz menej využívaným zdrojom včelej znášky. Hlavný význam lesa pre včelársky prevádzku je v produkcii cukornatej látky - medovice.

V súčasnosti má včelárstvo pre lesníctvo veľký význam. Dokázalo sa, že v lesoch, kde sú včely, zvyšuje sa množstvo semien napr. buka, duba, lipy, javora, agátu. Dôležitá je aj skutočnosť, že semená a plody väčšiny hmyzomilných drevín slúžia vtákom ako potrava. Tento vzťah platí aj naopak, slovenské, najmä lesné medovicové medy sú vyhľadávaným artiklom nie len na Slovensku, ale aj v zahraničí. Naše medy a medoviny pravidelne získavajú najvyššie ocenenia na celosvetových súťažiach.

História jasne ukazuje ako má les a včela k sebe blízko, nie je výnimkou že lesník je zároveň včelárom. Je to krásna ukážka úcty a lásky k prírode.

Ivan Hanula, LDM Zvolen

Vítanie jari v Prešove

Dňa 18.3.2012 sa uskutočnilo v Prešove víťanie jari, kde sme nechýbali ani my. Náš OZ Prešov, z lesnou pedagogikou. Pri rieke Torysa kde sa neskôr splavovali loďkami a následne hádzali morény do rieky – ukončenie zimy víťanie jari, sme mali pre deti pripravené aktivity lesnej pedagogiky.

Deti si mohli vyhotoviť lesný talizman, ktorý si potom aj zobrali, súťažili v pílení polienok a takisto sa učili chodiť na chodúľach, okrem toho sme mali ešte pripravené slovné prešmičky a obrázky lesných zvierat. Počasie nám tento krát prialo takže detí prišlo dosť.

Peter Fedor

Kambodža

V druhej polovici februára tohto roku sme mali možnosť navštíviť jednu z najchudobnejších krajín Ázie. **Kambodža je kráľovstvo, nachádzajúce sa v juhovýchodnej Ázii. Jej rozloha je 181 040 km² a má približne 15 mil. obyvateľov.** Susedí s Vietnamom, Laosom a Thajskom. Hlavné mesto je Phnom Penh. Úradný jazyk je kmérština. Prevažujúcim náboženstvom je budhizmus (95%). Mena je Riel, ale bežne sa platí aj dolármi. Kráľ Norodom Sihanouk,

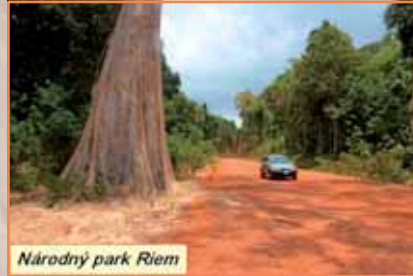
Chrám Ta Prohm

študoval v Československu a údajne dodnes číta noviny Mladá Fronta, čo mu napomáha udržať jeho znalosti češtiny na vysokej úrovni.

Súčasný obraz Kambodže a jej obyvateľstva je silne ovplyvnený relatívne nedávnou históriou, a to najmä genocídou v rokoch 1975-1979 pod vedením Pol Pota a jeho komunistickej strany Červených Kmérov, počas ktorej zahynulo približne 25% obyvateľstva (asi 2 milióny ľudí).

Prečo sme sa rozhodli navštíviť práve Kambodžu? Donedávna sme ju poznali len z médií ako jednu z najchudobnejších krajín Ázie. Bližšie sme ju začali spoznávať cez blízkeho člena rodiny, ktorý tam vycestoval v rámci charitatívneho projektu House of Family. Časom sme si na diaľku adoptovali dievčatko a bolo rozhodnuté.

Po prilete do Phnom Penhu nás privítalo horúce počasie, preskočiť behom 30 hodín cesty z 20-stupňových mrazov do 30-stupňových horúčav bolo pre nás viac ako príjemné. Od prvého momentu bolo vi-

Národný park Riem

dieť špecifickosť tejto krajiny. Ulice Phnom Penhu boli špinavé, všade sa šírili zápach z kanalizácie, alebo kôp odpadu vyhodeneho len tak k ceste. Premávka je však fascinujúca. Je to absolútny chaos na cestách, farby semaforu len málokedy niečo znamenajú, kruhový objazd, pokiaľ jazdíte do kruhu, narobí viac neplechty ako osuhu. Pokiaľ však zabudnete na všetky dopravné pravidlá prinesené z Európy a nabehnete na systém silnejší má prednosť, jazda autom, či motorkou sa stane priam zábavou.

Jedno z najnavštevovanejších miest v Kambodži je Siem Reap. Je to mesto na severozápade krajiny, v blízkosti ktorého je Angkor Vat, komplex niekoľkých desiatok prevažne budhistických chrámov, postavených z pieskovca a tehly približne v 12. storočí v kmérskom štýle. Niektoré stavby sú obrovských rozmerov a pohybovať sa po nich, vystúpiť na vrchol chrámu, alebo len prechádzať sa pomedzi ne bol úžasný zážitok aj

Pláž v Sihanoukville

pre tých, ktorí nie sú nadšenci pre architektúru, či históriu. Medzi najznámejšie a najväčšie chrámy patrí Angkor Vat, Angkor Thom a veľmi známy je Ta Prohm tým, že samotný chrám už takmer celkom podľahol zvetrávaniu a tlaku obrovských drevín, ktoré na ňom rastú (Ceiba pentandra, Tetrameles nudiflora).

Južne od Siem Reapu je biosferická rezervácia, jazero Tonle Sap. Rovnaký názov má rieka, ktorá spája jazero s Mekongom. V priebehu roka rieka mení smer toku, v období sucha sa rieka Tonle Sap vlieva do Mekongu, čím sa hladina jazera mnohonásobne zmenší, v období dažďov ju mohutný Mekong tlačí späť do jazera.

V Phnom Penhe sme navštívili múzeum genocídy; väzenie S-21 a Killing fields. Killing fields je názov pre plochu o niečo väčšiu ako futbalové ihrisko asi 15 km od Phnom Penhu. Takéto plochy boli zriadené po celej krajine. Využívali sa na likvidáciu nežiadúcich ľudí, ktorými boli vzdelaní ľudia, ľudia ovládajúci cudzie jazyky, umelci, herci, tanečníci, ľudia, ktorí mali záznam, že niekedy vycestovali z krajiny, ľudia z jemnými rukami či nosiaci okuliare, čo bol tiež „symbol inteligencie“. No a samozrejme bola vyhubená celá rodina takéhoto jedinca. Cieľom

Deti z House of Family

genocídy bolo vyhubiť inteligentnú vrstvu a vytvoriť čisto pracovnú spoločnosť roľníkov a pestovateľov v pracovných táboroch. Väzenie S-21 umiestnené v budove strednej školy, bolo zriadené pre „nepriateľov režimu“, ktorých tu vypočúvali a mučili a následne poslali na smrť na Killing fields.

V Phnom Penhe sme mali možnosť navštíviť aj divadelné predstavenie žiakov umeleckej školy, predstavili nám hru na rôznych druhoch tradičných bubnov v spojení s tancom a istým druhom spevu. Predstavenie bolo veľmi pútavé a v prevedení mladých charizmatických umelcov sme si odnášali veľmi príjemný zážitok a kúsok kultúry. Zaujímavé boli miestne trhoviská. Dá sa na nich kúpiť takmer všetko, od morských kôdov a mäsa cez oblečenie, často krátko vyrábané priamo namieste, až po porcelán a hodváby. Dostupné boli aj pečené šváby, pavúky a iný veľký na oko nechutný hmyz, ktorý bol predávaný nádhernými mladými dievčatami. Vytváralo to milý kontrast.

Ďalšou našou destináciou bol Sihanoukville. Mesto na juhu krajiny plné turistov. Táto časť Kambodže je vyhľadávaná kvôli nádherným plážam, ktoré ešte stále nie sú preplnené turistami ako napr. v Thajsku. Boli sme očarení svietiacim planktónom, ktorý svetielkoval ako hviezdíčky, pri každom pohybe vo vode. Po plážach chodili miestni predavači čerstvého ovocia alebo morských plodov, alebo ženy ponúkajúce masáž, pedikúru, manikúru... takmer čokoľvek. Mnoho ľudí z rôznych vyspelých krajín sveta, Austrálie, Kanady, Veľkej Británie..., ale aj Slo-

Ruský trh v Phnom Penhe

venska, si tu zakladá malé podniky na pláži, reštaurácie, bary a podobne. Veľmi častí sú turisti z Ruska. Mnoho Rusov tu prišlo žiť natrvalo, odlišujú sa však väčšinou tým, že ich vstupný kapitál je mnohonásobne vyšší. Vidieť tu akú moc majú peniaze a úcta k iným hodnotám, ako je prírodné bohatstvo, úcta ku krajine ako takej, obyvateľom a ich tradíciám, ide do úzadia.

Vo všeobecnosti sa neodporúča vstupovať do džungle, pretože, veľká časť Kambodže je stále zamínovaná, čoho dôkazom je množstvo domácich ľudí s chýbajúcimi končatinami. Navštívili sme však Národný park v Reame, rozsiahle lesnaté územie vyúsťujúce panenskou plážou s tým najjemnejším pieskom.

Lesnatosť krajiny je približne 59%, čo predstavuje asi 10,7 mil. ha. Takmer 4 milióny obyvateľov (niečo viac ako 30% populácie), žije vo vzdialenosti 5 km od lesa. Lesné zdroje tvoria 10-20% spotreby domácností. Okolo 40% porastov vpadá do určitého stupňa ochrany. Tlak na lesné zdroje je obrovský, čomu zodpovedá aj intenzita odlesňovania krajiny. V priebehu rokov 2002-2006 bola intenzita odlesňovania 0,8%. Cieľom vlády je však zvýšiť lesnatosť krajiny do roku 2015 na 60%.

Počas pobytu v Sihanoukville sme navštívili stredisko Lesného úradu (Forestry Administration). Je to vládna inštitúcia s podobným

poslaním ako LESY SR na Slovensku. Bol zriadený Ministerstvom pôdohospodárstva, lesníctva a rybolovu. Povinnosti úradu sú definované v Lesnom zákone. Miestni pracovníci nám poskytli niekoľko materiálov. Predovšetkým z nich vychádzame pri udávaní rôznych štatistík. Dozvedeli sme sa, že až na pár výnimiek sú drevinu určené na zalesňovanie druhovo odlišné od tých drevín, ktoré sa uvádzajú ako drevinu významné z pohľadu drevnej produkcie. Zalesňovanie v tropických krajinách juhovýchodnej Ázie je obmedzené len na niekoľko druhov drevín, pri ktorých bola dokázaná schopnosť rásť v špecifických klimatických a pôdnych podmienkach. Drevinu rastúce v prirodzených tropických lesoch sú prevažne klimaxové druhy, ktorých ekologické nároky na klíču a následné prežitie sú nezlučiteľné s podmienkami holej plochy. Problémom je aj nedostupnosť vhodného reprodukčného materiálu, ktorý v lokálnych lesných škôlkach chýba. 9. júl je národným dňom vysádzania stromov „Rukkhak Tivea“. Novomanželia by mali vysadiť dve sadenice drevín, ktoré im poskytne pracovník miestneho úradu. Aj o tom hovorí kapitola XII Lesného zákona, ktorá je venovaná problematike zalesňovania. V rokoch 1985-2009 sa zalesnilo 20 319 ha plôch, z toho 1300 ha 9. júla.

Závažným problémom a hrozbou pre krajinu je ilegálna ťažba. Nedostatok finančných zdrojov bráni implementácii stimulov pre trvalo udržateľné lesné hospodárstvo. Korupcia v polícii, v miestnej správe, v lesníctve, armáde ako aj v najvyšších vládných kruhoch je zodpovedná za to, že podiel ilegálnej ťažby takmer neklesá a to aj napriek opatreniam,

Mnisí čakajúci na almužnu

ktoré boli zavedené v niektorých, prevažne západných krajinách a ktoré údajne znížili podiel ilegálnej ťažby vo svete o 25% za uplynulých 8 rokov.

Napriek chudobe sú Kméri veľmi priateľskí a milí ľudia. Platí na nich dobré slovo, ako náhle zvýšite hlas, alebo prejavíte hnev, radšej s vami nechcú mať nič spoločné. Obyvatelia si na seba zarábajú ako môžu, no sú čestní. Najzraniteľnejšou zložkou spoločnosti sú tu deti, ktoré sa často stávajú predmetom

Domestikovaný vodný byvol

ilegálneho obchodu, sú nútené k prostitúcii alebo ťažkej práci. Vidieť ich žobrať v hustej premávke pomedzi autá, zbierať plechovky na pláži, či predávať suveníry, alebo sa vedľa vás v reštaurácii postaví žena s dieťaťom na rukách a čaká, že jej niečo dáte. Sociálny systém v krajine nie je žiadny, takže aj zdravotná starostlivosť je poskytovaná len úzkej časti spoločnosti.

Krajine pomáhajú neziskové a charitatívne organizácie z rôznych vyspelých krajín sveta. Zo Slovenskej republiky je tu spomínaný pro-

Domy na koloch - tradičné obydlie

jekt House of family, ktorý pôsobí v Phnom Penhe a Sihanoukville. V oboch projektoch je spolu približne 150 detí, prevažne sirôt, alebo polosirôt. Deti sú od narodenia HIV pozitívne a pochádzajú z mimoriadne chudobných rodín, najčastejšie zo slamov. Projekt im zabezpečuje liečbu, vzdelávanie a domov. Aj napriek ochoreniu z detí vyžaruje radosť a chuť zo života. Ich bezprostrednosť a čistota vás vrátia nohami späť na zem a nútia nás zamyslieť sa nad sebou samými.

Anna Honcová
Martin Honec
OZ Semenoles

Okrídlení pacienti

Na Slovensku máme veľa mladých sokoliarov. K tomuto výnimočnému stavu, nielen na pomery stredoeurópskeho regiónu, dopomohol aj pán Ing. Štefan Petrikovič, pedagóg a lesník, človek, ktorý bol pri zakladaní rehabilitačnej stanice pre dravé vtáky a sovy v Banskej Štiavnici.

O tom ako sa stať sokoliarom, ako je to živiť sa tým, čo človeka najviac baví a o sokoliarstve na Slovensku sme sa porozprávali s pánom Petrikovičom, učiteľom na Strednej lesníckej škole v Banskej Štiavnici.

Sokoliarstvo je vznešená záľuba, čo je to?

Sokoliarstvo je umenie lovu s poľovne upotrebitelnými dravecami. To znamená, že sa prirodzené danosti dravých vtákov loviť zver využívali na kontrolovaný lov zveri v spolupráci s človekom a psom. Napriek viac ako 4000 ročnému snaženiu sa však človeku nepodarilo do dnešného dňa domestikovať dravého vtáka tak ako psa alebo koňa..

Ako ste sa vy dostali k sokoliarstvu?

Už v mladosti som sa zaujímal o prírodu a choval som všetko čo sa v tých dobách choval dalo. Bolo bežné postarať sa o mláďa vypadnuté z hniezda alebo ošetriť poraneného dravca. A keďže v tom čase začínala renesancia sokoliarstva (hlavne na lesníckych školách v Liptovskom Hrádku, Prešove, v Banskej Štiavnici a v ZOO v Bratislave), zháňali sme informácie, literatúru a nasmelo sme začínali chovať a cvičiť dravce, väčšinou jastraby. Vtedy všetky dravce pochádzali z voľnej prírody, nebolo potrebné ich zvlášť evidovať, vybavovať pre ne preukazy pôvodu či druhové karty. Keď som v roku 1983 nastúpil na Strednú lesnícku školu v Banskej Štiavnici ako učiteľ, oslovili ma vtedajší žiaci, či by som nevedel sokoliarsky krúžok na škole. Vtedy by som nepovedal, že toto bude moja životná cesta aj koníček zároveň.

Mohli by ste nám niečo povedať o začiatkoch sokoliarstva na Strednej lesníckej škole?

Každý lesník by mal byť ochrancom prírody. Žiaci idú na lesnícku školu

väčšinou z presvedčenia a z lásky k prírode. V čase môjho príchodu na školu mala SLŠ jednu z najpočetnejších a najaktívnejších ochranných organizácií SZOPK (Slovenský zväz ochrany prírody a krajiny), ktorú viedol Ing. Pavel Michalík. Keď som po ňom prebral predsedníctvo, k už existujúcim aktivitám sme pridali starostlivosť o poranených dravcov.

Škola sokoliarstvo od začiatku podporovala, či to bol predchádzajúci riaditeľ Ing. Pavol Mojžita, alebo terajší riaditeľ Ing. Rudolf Valovič CSc., vždy som mal pochopenie a voľný priestor pri smerovaní, rozvoji a aktivitách sokoliarstva na škole. Ako huby po daždi každý rok pribúdali voliéry, prístrešky, odstraňovali sa náletové dreveny a opravovali schátralé terasy. Ešte aj dnes obdivujem ten obrovský elán, neskutočné množstvo brigádnických hodín a zapálenie pri budovaní sokoliarkeho areálu. Pribúdalo žiakov, dravcov, začali sme organizovať sokoliarke stretnutia absolventov a priateľov školy (vlni to bolo už 27 stretnutí), na pôde školy sa začali konať školenia a skúšky kandidátov do Slovenského klubu sokoliarov. Od roku 1998 sa sokoliarstvo začína na Strednej lesníckej škole v Banskej Štiavnici vyučovať ako samostatný predmet. Žiaci majú možnosť zvyšovať svoju odbornosť aj počas prázdninových praxí na našich (Bojnice, Červený Kameň, Svätý Anton) aj zahraničných sokoliarkech dvoroch v Rakúsku, Nemecku, Belgicku, Holandsku, Taliansku a v posledných rokoch aj v Kanade.

Sokoliarstvo je každodenná starostlivosť o dravcov, žiakov vedie k

Ing. Petrikovič pri starostlivosti o svojich zverencov.

zodpovednosti, samostatnosti, zručnosti pri zhotovovaní sokoliarkech pomôcok a budovaní voliér a prístreškov. Sokoliar musí dbať na hygienu, dravcom pripravovať potravu, vodu, lietať s nimi pri výcviku, ale aj „naživo“ pri rôznych prezentáciách školy alebo Slovenského klubu sokoliarov.

Môže sa absolvent vašej školy uplatniť ako sokoliar?

Sokoliar pripravujú v prvom rade vystúpenia na hradoch a zámkoch po celej EÚ, ďalej chovy a odchovy dravcov na sokoliarke účely.

V starších časoch, keď bola povinná vojenská služba, naši absolventi - sokoliarke robili na vojenských letiskách biologickú ochranu letísk. S cvičenými dravecami odháňali z plochy letiska vtáky, ktoré by mohli pri príletoch alebo odletoch vážne ohroziť lietadlo. Sokoliarstvo má na letisku uplatnenie aj dnes, sokoliarke sú na každom veľkom letisku po celom svete.

Biologická ochrana poľnohospodárskych kultúr, napríklad viniča a slnečnice, je za pomoci sokoliarov vysoko účinná a obojstranne výhodná. Aj borovicu limbu chodievali naši sokoliarke chrániť do Tatranskej Javoriny pred hromadnými návštevami orešník a veríc. Robí sa biologická ochrana miest proti premoženým holubom, ktoré častokrát prenášajú choroby nebezpečné aj pre človeka.

Do Kanady do oblasti Vancouveru (Britská Columbia) chodí 12 slovenských sokoliarov každý rok chrániť sady čučoriedok a čerešní pred nájazdami škorcov a im podobných nenásytnikov...

Ocenenie za zásluhy od ochrany prírody.

Jeden z pacientov.

Môžete nám popísať začiatky rehabilitačnej stanice?

Do nášho sokoliarskeho areálu začali prinášať ľudia z okolia poranené dravce. Ukázala sa potreba prevádzkovať zariadenie, kde by tieto dravce boli odborne ošetrované, rehabilitované a vrátené späť do prírody. Celkove na Slovensku takéto zariadenie chýbalo a suplovali ho jedine členovia sokoliarskeho klubu, ktorí jediní mali odbornú spôsobilosť a záujem sa o tieto dravce postarať. My sme mali nápad, pozemok v dolnej časti Botanickej záhrady, ochranného ducha a obrovský elán a tak po vzniku sokoliarskeho krúžku a čiastočnom vybudovaní sokoliarskeho areálu sme iniciovali stretnutie zástupcov štátnej ochrany prírody (bol to hlavne pán Ing. Július Burkovský, ktorý túto myšlienku podporil), Slovenského klubu sokoliarov a našej Strednej lesníckej školy v roku 1985 a položili základy prvej rehabilitačnej stanice pre dravé vtáky a sovy na Slovensku. Túto rehabilitačnú stanicu sme ďalej svojopomocne budovali a spravovali skoro 12 rokov, potom prebrala starostlivosť Správa CHKO Štiavnické vrchy. Rehabilitačná stanica živočíchov funguje doteraz, má stáleho zamestnanca a počas svojej existencie v nej boli rehabilitované stovky vzácných druhov dravcov.

Prezradte, ako funguje rehabilitačná stanica dnes?

Do rehabilitačnej stanice prichádzajú dravce zo širokého okolia, ľudia zavolajú alebo donesú poranené alebo vysilené dravce, neraz položia dravca

Pohľad do kroniky.

len tak v krabici pred rehabilitačnú stanicu. Dravca podľa potreby prezrie veterinár a určí spôsob rehabilitácie. Dravce môžu mať poškodené operenie, vtedy sa umiestnia do preperovacej voliery, dostávajú výživnú stravu a počká sa, kým nepreperia. Dravce so zlomeninami sa zroňgenujú, veterinár im nainštaluje dlahu alebo voperuje klin a idú do závesu v rehabilitačnej voliére. Po vyliečení v rozlietavacej voliére sa znovu učia používať krídla na lov.

O každom rehabilitovanom dravcovi sa vedie záznam, správa o nálezcovi, mieste nálezu, druh dravca, poranenie, spôsob a dĺžka rehabilitácie, miesto a dátum vypustenia do prírody, prípadne správa o odovzdaní do ZOO alebo pitevná správa v prípade uhynutia.

Ako je organizované sokolarstvo na Slovensku?

V 1967 vznikol Československý klub sokoliarov, v roku 1971 Slovenský klub sokoliarov pri Slovenskom poľovníckom zväze.

V súčasnej dobe je v Slovenskom klube sokoliarov asi 270 sokoliarov a 60 kandidátov na sokolarstvo, (kandidát ešte nemá urobené sokoliarske skúšky), z týchto je aktívnych asi 120 sokoliarov, ktorí chovajú dravce, starajú sa o ne a cvičia ich na sokolarstvo.

Každý sokoliar na Slovensku musí splniť 3 základné podmienky:

- musí mať viac ako 18 rokov
- musí mať poľovnícke skúšky, tzn. musí byť členom Slovenského poľovníckeho zväzu
- musí mať sokoliarske skúšky, tzn. musí byť členom Slovenského klubu sokoliarov.

Čo všetko treba urobiť, aby sokoliar získal dravca?

Získavanie dravcov z prírody dnes už nie je možné, je to dokonca trestné a tak pre potreby sokolarstva odchováva človek dravé vtáky vo voliérach. Odchov dravcov v zajatí je ťažká, náročná a zdĺhavá práca. Treba poznať ich potreby, návyky a prejavy, či už zvukové alebo vizuálne. Treba vedieť, ako sa dravec cíti, ako sa správa a čo vyžaduje. Kedysi sa odchovy robili len v zahraničí, dnes máme veľa vlastných úspešných sokoliarov, ktorí nemajú problémy odchovať akéhokoľvek dravca.

Je veľa druhov dravých vtákov, ktoré z nich sa hodia na sokolarstvo?

Pre potreby sokolarstva sa najčastejšie chovajú: jastrab veľký, myšiak červenochvostý, kaňa okrúhlochvostá, sokol rároh, sokol sťahovavý, sokol poľovnícky a orol skalný.

V čom spočíva starostlivosť o dravca?

Každý dravec chovaný človekom potrebuje kvalitnú stravu a dostatok pohybu. Výcvikom sa docieľi, že dravec je spoľahlivý, disciplinovaný a krotký.

Výcvik začína tzv. „onášaním“ dravca (nosením na sokoliarskej rukavici postupne dravec stráca vrodenú plachosť a dá sa nakrmiť), pokračuje jednoduchými príletmi a odletmi a končí v revíri pri „sledovačke“ alebo úspešnom love. Lov sa nacvičuje tak, že sa ťahá atrapa alebo sa vyhodí cvičná korisť, ktorú dravec loví. U dravca trvá výcvik celý život, okrem času preperovania.

Čím sa živia dravé vtáky v prírode a u vás?

Prirodzenou potravou dravých vtákov sú malé cicavce a drobné vtáky, niekedy plazy, obojživelníky a hmyz. Sokoliar ich kŕmi mäsom, zväčša jednoduchými kurencami, laboratórnymi myšami a potkanmi, dravec musí dostávať pestrú potravu s množstvom balastu na vývržok.

Ak sokoliar chová viac dravcov, alebo odchováva dravce, zvyčajne má chovnú voliéru pre živú potravu.

Za tie roky, čo sa venujete sokolarstvu, ste všeličo zažili. Mohli by ste nám niečo zaujímavé povedať?

V období keď sme začínali s rehabilitačnou stanicou, bola medzi prvými pacientmi orlica skalná Ola. Chytila sa do želez, nastavených na líšku a keďže bola okrúžkovaná, tá poranená noha jej spuchla a odumrela. Nohu jej museli amputovať. Po amputácii nevedela poriadne stáť, tak sme jej skúšali vyrobiť protézu. Po viacerých pokusoch sa to aj podarilo, neskôr dokonca robila aj prílety na rukavicu a rada si zakrúžila okolo Kalvárie. Orlica Ola sa s nami zúčastňovala rôznych výstav, kde nám pomáhala pri pokusoch o zmeny v zákonoch, čo sa týka používania klepcov. Bol to smutný pohľad na majestátneho dravca, kráľa výšin a jeho zranenie zapríčinené človekom. Robili sme podpisové akcie, deti nám nosili nakreslené

Zrekonštruovaná budova školy.

Pohľad na voliéry.

jej obrázky, prezentovali sme ju výrobcom aj predajcom tohto typu odchytočných zariadení, no nepomohlo. Železá sa predávajú a používajú naďalej...

Váš sokoliarsky život bol naozaj činnorodý. Stáli ste pri zrode prvej rehabilitačnej stanice pre dravce na Slovensku, prvý ste začali vyučovať sokolarstvo ako predmet (dnes sa už sokolarstvo vyučuje aj na Strednej lesníckej v Prešove, Technickej univerzite vo Zvolene, Univerzite veterinárneho lekárstva v Košiciach a dokonca aj na Základnej škole na Štiavnických Baniach). Vychovali ste množstvo dobrých sokoliarov, ako vy vidíte perspektívu sokolarstva do budúcnosti?

Sokolarstvo – žijúce dedičstvo ľudstva svoj najväčší rozkvet zažilo v stredoveku, no po vynájdení strelných zbraní sa nadhlo vytratilo z bežného života. Dnes je sokolarstvo celosvetovo znovu uznávaným druhom lovu, športu a životného štýlu. Má svoju medzinárodnú sokoliarsku asociáciu IAF, v r.2011 bolo sokolarstvo v 11 štátoch prijaté do UNESCO ako nehmotné kultúrne dedičstvo ľudstva. Pred dvomi rokmi v kaštieli v Palárikove zasadalo prezídium IAF a konštatovalo, že Slovensko má sokolarstvo na veľmi vysokej úrovni, máme veľa dobrých sokoliarov, z toho veľa mladých, dokonca aj dievčat a edukačnú činnosť nám môžu všetci závidieť...

Som rád, že aspoň malou čiastkou som k tomu prispel aj ja.

Ďakujem za rozhovor.

Ivan Hanula,
LDM Zvolen

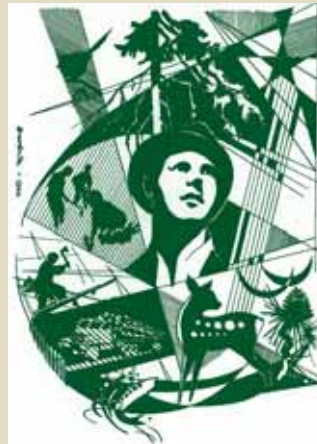
Drahokam v horárovom archíve

Neviem, aké písomnosti sa ešte zachovali z jestvovania bývalého najväčšieho lesného podniku v bývalom Československu – Východoslovenských štátnych lesov Košice (napr. v roku 1985 mal viac ako 14.500 zamestnancov) a hospodáril na 600 tisícoch hektároch lesa!) a či reorganizačné turbulencie a jeho postupný zánik po roku 1989 neboli silnejšie ako litera skartačného poriadku. V tohtoročnú jar 2012 by však bolo dobré, keby sa v podnikovom archíve popri mzdových listoch, ktoré sa hľadajú najčastejšie, našla ešte jedna vzácna a pre východoslovenských lesníkov výnimočná vec – aspoň zopár exemplárov podnikového časopisu „Východoslovenské lesy“. A ideálne by bolo, keby sa našlo jeho prvé číslo, ktoré vyšlo pred 50 rokmi, v apríli 1962...

Zázraky sa dejú. A mne šťastie prišlo. Našiel som ho v súkromnom archíve známeho lesníka a môjho dlhoročného kolegu a kamaráta Ing. Laca Maxima v Sobrančiach. A nielen prvé číslo! Ale kompletne ročníky časopisu. Až po to posledné z júla 1996, kedy v porevolučnom, pre lesy nežičlivom čase, umrel najmä na nedostatok dobrej ľudskej vôle.

Podme teda k ohníku a zohrejme si dušu pri spomienke na v Československu ojedinelý fenomén lesníckeho tlačeneho slova. Podme k oknu, z ktorého vidieť cez tisíce článkov a fotografií les a človeka v ňom od Popradu až po Poloniny, a od Čergovských vrchov či Dukly po medonosné agátové háje južného Zemplína. Vzdajme úctu nápadu referenta na oddelení práce a miedz na podnikovom riaditeľstve štátnych lesov Štefana Sahuľa: mať posla správ a žriedlo informácií pre lesníkov, drevorubačov, kočšov i ženy v lesných škôlkach aj v tom najodľahlejšom kúte Slovenska. A podakujeme vtedajšiemu riaditeľovi podniku Ing. Karolovi Romanovi za jeho prezieravé áno časopisu. Štefanovi Sahuľovi sa za jeho vyše 20 rokov redakčnej práce, v spolupráci s dopisovateľmi podarilo „Východoslovenské lesy“ vyformovať ozaj na posla informácií, ktorého každý mesiac aj v tom najodľahlejšom lesníckom mieste ľudia vskutku čakali. Presvedčil som o tom neraz osobne, keď som po Sahuľovi v novembri 1982 prevzal šéfredaktorské kreslo. Keďže žičlivosť vedenia podniku vydávať časopis pretrvávala a rodina dopisovateľov bola veľká a aktívna, mal som jedinečnú možnosť, ako aj osobné ambície tvorí časopis ešte lepšie. Azda sa mi to aj darilo, lebo záujem oň trvale rástol a jeho náklad sa zastavil až pri 5600 výtlačkoch.

Pri spomienke na túto peknú, zmysluplnú, vyše 14-ročnú novinársku prácu, ktorá mi zostane v pamäti na celý život,

najviac žiaria dopisovateľia. Boli mi oveľa viac ako kolegovia, boli sme tuho zbrataní. Boli spofahliví, aktívni, zodpovední, tvoriví. Keď som napríklad Lacovi Maximovi zavolať, že mi chýbajú ešte dajaké články, večer ich napísal a ráno expresne poslal. Dovedna mal v časopise uverejnených okolo 200 článkov. Alebo Ing. Duránik z podnikového riaditeľstva. Dobré a často kriticky písal a a ešte krajšie kreslil. Nebolo čísla k Mesiacu lesov či k Vianociam a Silvestru, aby nedoniesol do

redakcie peknú kresbu a sem-tam nepridal humorné, ale aj trefne kritické „Šoriki ot Ďurija“ vo svojej zemlínčine. A kočíš režírného záprahu Ján Fabrici z Veľkej Lodiny! S lúbeznými veršíkmi o svojich koníčkoch, lese, prírode a to v spišskom nárečí. A potom Ing. Fero Gábor zo Sniny, Soňa Mráziková z Revúcej, Jano Ganaj z Mokrej Lúky, Andrej Majkovič z Humenného, Ing. Jozef Slivka z Košíc a mnohí ďalší. Predovšetkým ich mená spolu so zakladateľom časopisu Š. Sahuľom, žiaria na pomyselnom zelenom obelisku ako drahokamy. Nech by stál na vrchu Kremenec v pralese Stužica v Poloninách, na Miliči v Slanských vrchoch či na Zlatom stole v Slovenskom rudohorí v okrese Gelnica. Naša láaska k východoslovenským lesum, pretavená cez pero a srdce do tlačiarenskej černe, nás všetkých ešte stále hreje. A nielen v archíve Laca Maxima...

Ladislav Malák

Dvojité jubileum Eugena Vadasa – Vlkolínskeho

V kalendárnom roku 2012 registrujeme dvojité jubileum špičkového slovensko – maďarského lesníka, výtvarníka Prof.

Ing. Eugena Vadasa Vlkolínskeho, v maďarských kruhoch známeho pod menom Jenő Vadas. Pripomíname si 155. výročie jeho narodenia a 90. výročie úmrtia.

Narodil sa v maďarskom Hámori (dnes súčasť Miskolca) dňa 2. apríla 1857. Pochádzal - ako pôvodné meno Vlkolínsky napovedá - zo slovenskej rodiny. Po skončení základnej a strednej školy sa zapísal v roku 1874 na v tom období prestížnu Banickú a na lesnícku akadémiu v Banskej Štiavnici, na štúdium lesného inžinierstva. V Akadémii v tomto období – krátko po Rakúsko – uhorskom vyrovaní bol radikálne potlačený nemecký vplyv a vyučovací jazyk nemecký bol nahradený jazykom maďarským, vrátane maďarského profesorského zboru. Jeho štúdium na akadémii trvalo v rozmedzí rokov 1874 – 1878.

Po ukončení štúdia, v rokoch 1878 až 1891 pracoval na lesných správach vo viacerých oblastiach Uhorska a prešiel bohatou prevádzkovou praxou na lesných správach v Marmarošskej Sihoti, Starej Vode a Va-

dászerdó v Banáte, kde sa počas svojho pôsobenia v roku 1885 stal riaditeľom novo založenej Odbornej horárskej školy.

Od roku 1891 pôsobil na Banickej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici, kde bol od roku 1894 vo funkcii vysokoškolského profesora. Tu sa stáva vedúcim katedry pestovania lesov, ochrany lesov, botaniky a zoológie.

Po výstavbe novej budovy Lesníckeho odboru v roku 1892 sa v budove včlenili aj miestnosti pre budúcu Ústrednú výskumnú stanicu, ktorá bola pričlenená k Banickej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici. Dňa 31. 12. 1897 minister pôdohospodárstva Uhorska, Ignác Darányi vydal výnos o vytvorení uhorských kráľovských výskumných staníc a o deň neskôr, na základe neho vznikla 1. 1. 1898 pri Akadémii Ústredná lesnícka výskumná stanica v Banskej Štiavnici. Za vedúceho tejto Výskumnej stanice bol ministrom pôdohospodárstva vymenovaný Eugen Vadas Vlkolínsky, ako jej prvý vedúci. S touto stanicou je spätá aj osobnosť Jána Tuzsona, ktorý bol menovaný za adjunkta tejto stanice a ktorý bol projektantom výsadby drevín v Arboréte v Kysihýbli, ktoré vzniklo aj vďaka Ústrednej lesníckej výskumnej stanici v roku 1900.

Od júla 1898 sa Eugen Vadas stáva súčasne prednostom Lesníckeho odboru Akadémie. Po roku 1905 keď panovník pre-

menoval Akadémiu na Vysokú školu banícku a lesnícku, Vadas zastával na nej naďalej vysoké pedagogické posty.

Počas svojho života robil výskum botanický, zoológický a entomologický. Venoval sa tiež otázkam pestovania lesov a dejinám lesníctva. Pre našu – slovenskú entomológiu majú význam jeho údaje o nálezoch niektorých druhov hmyzu v mieste svojho pôsobenia.

Do dejín slovenského lesníctva sa zapísal ako autor vynikajúceho historického diela o histórii Banickej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici pod názvom „A Selmezbányai M. Kir. Erdőakademia Története és Ismertetője“ (1896). Knihu vydalo Ministerstvo pôdohospodárstva pod vedením známeho a pre veci lesníctva osvieteného ministra Ignáca Darányiho.

Eugen Vadas vynikajúci lesník, pedagóg a výskumník, zomrel po mimoriadne plodnom živote 21. júla 1922 ako 66 ročný.

Je smutné – ale príznačné pre slabú slovenskú historickú biografiiu, že slovenský portál internetovej Wikipédie charakterizuje Vadasa doslova takto:

„Málo známy profesor, pedagóg, lesný inžinier, prírodovedec, vrchný lesný rada a entomológ, ktorý má význam hlavne ako regionálny výskumník okolia Banskej Štiavnice.“

Kiež by sme mali na Slovensku takýchto „málo známych“ a „regionálnych“ výskumníkov okolia Banskej Štiavnice“ viac.

Viliam Stockmann

„Lesníkův učeň“ získal ocenení na veletrhu SILVA REGINA

Lesníkův učeň je jedinou lesníckou on-line hrou v České republice, vytvořenou za účelem lesnícké osvěty. Je určena především dětem ve věku od 7 do 15 let, ale zkusit si ji může opravdu každý. Lze ji využít ve škole pro interaktivní tabuli.

Kolektiv autorek programu Lesníkův učeň při lesní pedagogice.

Hra se skládá ze dvou kol. V prvním hráč chodí v letním lese a poznává různé objekty v něm, či vybírá, jaké nástroje používá lesník, dřevorubec a pracovník ve školce.

Podle získané úrovně v letním kole je postavička lesníka vybavena na zimu v druhém kole hubertusem a sněžnicemi. V zimním lese hráč například poznává zvěř podle stop nebo podle zvuků.

První kolo hry obsahuje tyto kvízy:

- Obyvatelé lesa
- K čemu slouží
- Co do lesa nepatří
- Od semínka po výrobek
- Profese

Druhé kolo hry obsahuje tyto kvízy:

- Myslivecká mluva
- Dřevo kolem nás
- Lesní plody
- Lesní stopař
- Hlasy lesa

Jednotlivá kola lze hrát i samostatně.

Na konci obou kol si může hráč vytisknout diplom s dosaženou úrovní, například ten neúspěšnější se stane „malým lesníkem“ a ten, kterému se mu moc nedařilo, jen „lesníkovou levou rukou“.

Důvodem pro vytvoření hry bylo zvýšit zejména u dětí informovanost o lesích a lesnictví v ČR, představit dětem lesníky a jejich práci, nalákat děti na výlet do lesa a probudit v nich zájem o zkoumání dalších tajemství lesa a přírody obecně.

O zájmu o hru svědčí vysoký počet hráčů. Za první rok její existence od února do prosince 2011 si ji zahrálo 15 690 hráčů, průměrně 1 500 osob každý měsíc. Paní učitelka Eva Jiříková za základní školy v Praze 9, si pochvaluje: „Počítačovou hru Lesníkův učeň jsem přivítala jako vhodnou pomůcku do výuky, s pomocí které je možné zajímavou a zábavnou formou rozšířit a

zpestřit výuku na téma les.“ Hra vyhovuje i po odborné stránce, což dokládá ocenění časopisu Lesnická práce v soutěži Grand Prix, která se konala v rámci Mezinárodního lesnického a mysliveckého veletrhu Silva Regina 31. 3. – 4. 4. 2012.

Hru Lesníkův učeň vytvořil autorský kolektiv Ing. Lada Matoušková Prylová, Ing. Zuzana Jankovská a Eva Dynybylová, DiS. z Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL). První kolo vzniklo v roce 2011, druhé kolo v roce 2012. Technicky ji zpracovala firma Simopt, s.r.o.

Hra je volně přístupná na lesnicko-dřevařském vzdělávacím portálu www.mezistromy.cz (<http://www.mezistromy.cz/cz/lesnikuv-ucen>).

Lada Prylová a Jiří Junek

Cenu převzala Ing. Lada Matoušková Prylová, na snímku s moderátorkou Danielou Písařovicovou.

Geocaching rozhybe nohy, mozog a aj deti

Viacerym z vás sa už určite stalo, že ste videli podivného človeka tváriaceho sa veľmi nenápadne, hľadajúceho na mobil, alebo GPS a pobejúceho bezradne po okolí. Alebo ste sami náhodou našli zvláštnu krabičku, ktorú ste sa aj báli otvoriť. Vezďte, že išlo o geocaching.

Jedná sa o zábavu, či určitý druh športu, ktorý v sebe spája pohyb v prírode, alebo v meste, sedenie pri počítači a niekedy aj poriadnu dávku logického myslenia. Geo znamená Zem a cache znamená schránka, skrýša, alebo jednoducho „keška“. Sú to teda skrýše ukryté na konkrétnych súradniciach, kdekoľvek na Zemi, väčšinou na pekných, zaujímavých miestach, ktoré sa hľadajú pomocou GPS.

Skrýšu zväčša tvorí vodotesná nádoba, v ktorej je ceruzka, zápisník - logbook a rôzne iné predmety – drobnosti, ktoré si môže hľadač (kešer) zobrať, ale nič tam musí ako protihodnotu nechať. O svojej návšteve urobí zápis v logbooku, ktorý slúži aj ako dôkaz, že skrýšu našiel. Mala by obsahovať aj stručné informácie pre náhodného nálezcu, aby ju nezničil a vrátil na miesto.

Celá táto zábavka vznikla v USA v máji 2000, keď bola americkou vládou odstránená umelá odchýlka pridávaná do systému GPS. Ľudia to hneď využili a postupne začali pribúdať kešky na celom svete. Na Slovensku ich máme v súčasnosti takmer 7000. Ja som objavil geocaching v apríli 2007 na internete, kúpil si prvé turistické GPS a „závislosť“ ma drží dodnes.

Každá keška má na internete svoju stránku - listing, kde je popis miesta, súradnice GPS a rôzne iné informácie, ktoré

môžu pomôcť pri hľadaní. Obsahuje aj tzv. logy, čo sú vlastne zápisy hľadačov – kešerov, ktorými sa delia o svoje zážitky s ostatnými hľadačmi.

Čo to teda môžeme pri svojom pátraní objaviť? Najčastejšie vodotesnú potravinovú dózu tak „akurát do ruky“, ale nájdú sa aj podstatne väčšie nádoby a taktiež, a to väčšinou v mestách, miniatúrne schránky veľkosti nechtu do ktorej sa ledva zmestí maličký zrolovaný logbook. Populárne sú aj tzv. filmovky - krabičky z kinofilmov. Veľkosť, ktorú môžeme očakávať býva v listingu vyznačená (mikro-malá-bežná-veľká), aby sa nestalo že hľadáme vedro tam, kde je niečo celkom maličké. Taktiež tu býva špecifikovaná obtiažnosť nájdania a obtiažnosť terénu, lebo sú kešky na nájdenie ktorých potrebujete špeciálne pomôcky (čln, výstroj na lezenie, UV svetlo atď.). Osobitnú kapitolu tvoria kešky, ktoré sú hotovými majstrovskými dielami a tematicky zapadajú do svojho prostredia tak, že sa na ne celý čas dívate a neviete, že je to keška. Našiel som napríklad jednu, ktorá bola dokonale ukrytá v smrekovej šiške. Proste šiška bola rozoberateľná a visela na smreku ako všetky ostatné.

Abyste ale celé nebolo jednoduché existujú kešky ktorých finálne súradnice si treba nejakým spôsobom „zaslúžiť“. Doteraz som totižto písal o keškách tzv. tradičných, kde sú súradnice ihneď známe a dovedú nás priamo k úkrytu. Existujú ale aj multi-cache (multiny) a záhadné - mystery cache. Pri multinách sa jedná o kešky, kde sú známe len súradnice prvého miesta, na ktoré treba prísť, tam môže byť skrytá nejaká indícia, alebo je potrebné odčítať údaje napr. z pamätnej tabule, dosadiť do vopred známeho vzorca a odmenou sú finálne súradnice. Takýchto zastavení môže byť niekoľko. No a mystery-cache, tak tie sa väčšinou riešia doma pri počítači, sú to rôzne hlavolamy, hádanky, proste čokoľvek, čím chce autor potrápiť mozgové závitky ostatných hľadačov. Výsledkom sú opäť finálne súradnice, k získaniu ktorých je niekedy cesta pekne ťažká.

Ešte existujú tzv. earthcache, čo vlastne ani nie sú fyzické krabičky, sú to len súradnice miesta (napr. nejakého vzácného prírodného útvaru), pri ktorom sa treba odfotiť a fotku priložiť ako dôkaz k svojmu logu. Zabráni sa tým tomu, aby ľudia rozoberali pri hľadaní napr. kvaple v jaskyni.

A potom sú tu stretnutia kešerov – eventy, kde sa na známych súradniciach ľudia stretnú. Na Slovensku je populár-

na séria eventov - Túlavé topánky, sú to spoločné turistické výlety po slovenských horách. Alebo rôzne súťaže a maratóny v hľadaní, obľúbené najmä v ČR. Zvláštnou kategóriou sú tzv. CITO eventy (z anglického Cache In Trash Out) – ide o stretnutie, ktorého cieľom je vyčistiť určité územie od neporiadku a odpadkov.

Samozrejme existujú aj nejaké pravidlá, aby sa kešky nerozmiestňovali úplne živelne, hlavne v chránených územiach, aby neboli mimo značených trás, aby nezasahovali do súkromného majetku v mestách. Veľa autorov dáva do kešky aj kontakt na seba, aby sa prípadné námietky mohli riešiť.

Motivácie ku geocachingu môžu byť rôzne: navštíviť miesta, ktoré sú niečím zaujímavé a keby tam nebola keška ani by sme o nich nevedeli, alebo dostať seba a najmä deti od počítača do prírody. Tie keď sa dozvedia, že môžu nájsť poklad, vylezú aj na nezaujímavý kopec. A v neposlednom rade prekonať sám seba, alebo sa „vrátiť“ do detstva, lebo je v tom aj určité tajomno. Jediné čo potrebujete je GPS prístroj, prípadne mobil s GPS, zaregistrovať sa na stránke www.geocaching.com, pripraviť si zoznam kešiek v lokalite do ktorej idete a môžete „loviť“. A po prvých úspechoch väčšinou pride chuť ukázať aj ostatným niečo zaujímavé a už sa stanete autorom svojej prvej založenej kešky. Ja osobne sa snažím propagovať pomocou geocachingu Významné lesnícke miesta. Napríklad keška venovaná Šútovskej skale mala od svojho založenia v r. 2008 doteraz (február 2012) takmer 750 nájdení.

Takže teraz, keď už viete čo je geocaching nemôže vás prekvapiť ten podivný človek využívajúci niekoľkomiliónový družicový systém na hľadanie plastových krabičiek v lese. ☺

Ladislav Bihari - geokešer bihi.

Na OZ Čadca, LS Povina som nastúpil v roku 2009 ako vedúci lesníckeho obvodu do neuveriteľného kolotoča ťažieb, odvozu a zalesňovania. Počas 2 rokov na LO Ochodnica sa za môjho pôsobenia spracovalo cca 70 000 m³ kalamity. V roku 2011 toto tempo upadlo a taktiež sa spomalil aj vývoj podkôrneho hmyzu likvidujúceho naše bohatstvo. Nastalo obdobie s trochou času navyše a prišiel zámer zriadiť objekt Pro Silva do časti, ktorá najviac odolávala útokom podkôrníkových škodcov.

V roku 2011 sa vytvoril objekt Pohorec o výmere 105 ha, ktorý je špecifický tým, že sa v ňom nenachádzajú žiadne rubné porasty, ale prevažne porasty v prebierkovom veku a zalesnené plochy, ktoré čakajú na zabezpečenie. Naším cieľom je postupne tieto porasty hrúbkovo a výškovo rozdielne a zabezpečiť tak ich vyššiu stabilitu a odolnosť. Výhodiskom k tomu by sa mali stať silnejšie úrovňové prebierky, ktoré však budeme realizovať viacerými zásahmi v priebehu decénia, aby nedošlo k náhlemu uvoľneniu preštíhlených jedincov. V súčasnosti sú tieto porasty pod stálym atakom biotických aj abiotických škodcov, preto sa do nich vstupuje takmer nepretržite, avšak s náhodnou ťažbou. Ich hlavným mínusom bola neprístupnosť a preto sa ako prvé kroky navrhli porasty sprístupniť približovacími a rozčleňovacími linkami. Popri vytváraní liniek sa tiež spracovala pomietna roztrúsená podkôrníková, vetrová a vrcholcová kalamita a tým sa nám porasty, ktoré boli počas dlhých rokov kvôli spracovaniu kalamity bez výchovných zásahov, pekne presvetlili. Po zime 2011/2012 sa však musíme do

Za prírode blízkym
hospodárením
v lese

Pro Silva a kalamitou postih- nuté Kysuce

porastov znova vrátiť s ťažbou pretože pod ťarchou ťažkého snehu sa nám v objekte objavila vrcholcová kalamita. V objekte sa pohybuje veľké množstvo raticovej zveri, ktorá spôsobuje na zalesnených plochách i na starších porastoch značné škody ohryzom a lúpaním. Podľa finančných možností by sme radi v objekte uskutočnili individuálnu ochranu proti ohryzu a lúpaniu.

Pod materskými porastami v objekte sa objavovalo prirodzené zmladenie, a to druhovo veľmi rôznorodé. Najväčšie zastúpenie tvorí smrek, ďalej buk, jedľa, pomiestne javor a breza. Presvetlením, ku ktorému došlo pri spracovaní roztrúsenej kalamity sa začal prudký rast spodnej etáže tvorenej prirodzeným zmladením. Tiež sa začalo objavovať zmladenie aj na miestach kde sa predtým nenachádzalo. Je to potešujúca správa, keďže sa jedná o porasty mladé, ktoré ešte len začínajú fruktifikovať a je predpoklad vytvorenia spodnej etáže po celej plo-

che objektu v horizonte nasledujúcich 5 – 10 rokov. Veľkým problémom však sú plochy odkryté po spracovaní kalamity, kde dochádza v priebehu roka po odkrytí k nástupu bylinného krytu a malinčia, čo spôsobuje problémy hlavne pri zabezpečovaní mladín. Burina na týchto plochách dosahuje výšku 1,5–2 m a zalesňovanie tzv. „zákonných“ t.j. dvojročných holín je fyzicky, časovo aj technicky veľmi náročné. Zalesňovaním takto zaburinených plôch sa znižuje ujatnosť sadeníc a sú väčšie problémy aj pri ich prirodzenej obnove.

V roku 2012 máme v pláne vybudovať chodník o dĺžke približne 5 km priamo cez porasty, ktorý bude slúžiť najmä na rýchlejšie spozorovanie aktívnych chrobačiarov vo vnútri porastov a ich včasné asanovanie. Do budúcnosti uvažujeme s lesným náučným chodníkom v objekte, ktorý bude slúžiť pre laickú i odbornú verejnosť.

S naším projektom sme iba v začiatkoch, ale sme presvedčení, že sa nám podarí udržať jeho celistvosť čo najdlhšie a podarí sa nám maximalizovať prirodzené zmladenie pod čo najväčšou časťou porastov. Je to beh na dlhú trať, ale odhodlanosťou a správnym prístupom sa nám to určite podarí. Dôkazom našej odhodlanosti je aj to, že sa zaoberáme vytvorením ďalšieho objektu na našej LS v katastri obce Rudinská.

Touto cestou by som sa rád poďakoval pestovnému technikovi na LS Povina Ing. Jánovi Vojtekovi za pomoc pri výbere lokality na zriadenie objektu a taktiež za vecné konzultácie spojené s hospodárením v objekte.

Peter Matúšek

Pomôcky: LN, Kid, ren, Ajon, Haie	pátralo	2. časť tajničky	oblasti	Pomôcky: send, tela, nerol, sulka	jazdec - ký vozík spadla (expr.)	5. časť tajničky	prútený oválny košík	doska, po česky	obyvateľ starovekej Dácie	kód Talianka	začiatok tajničky	stával sa krivým
stanica technic. kontroly (skr.)				slovenský maliar (Ondrej)					ploché kotúč mesiac Saturna			
označenie kamiónov				sibírsky veľtok venovala							EČV Michalovec slovenská obec	
upevnený do správnej polohy									východo-severovýchod lesník			
často pijete									žraloky, po nem. pomáhanie			
hutnícky upravený zliatiny železa					slovenská obec včelárska maska				žutím spracoval vrstva (stav.)			
EČV Veľkého Krtiša			morský vlák čistila od prachu						okrájaj nožom 6. časť tajničky			hlavné mesto Turecka
nemocničné oddelenie				tvorca diela umelecké úvahy					vyrobená doma namáhavo tvorila			
lomi					Chaplinov film 3. časť tajničky				vodný hľadavec hľávková zelenina			
okresala									odlievač form koniec tajničky			
ponúkni	hydrofilový mul vyrovnávali							éterický olej potomkovia			7. časť tajničky	franúzsky sochár
želá					členili sa rozsiahle epické diela							
polia					oblička (lek.) africký štát				gauner včasná			
prvá žena (bibl.)				zn. šport. obuvi poslať, po anglicky								zvodná žena ruský ostrov
die nocteque (skr.)				semišová topánka predpona (napriec)								
harmozovaná								Internat. Organiz. of Journalists				
patriaci Oline								domácke meno Ervina				
4. časť tajničky												veľká plocha poľa

Zasmejte sa

Až na svoje narodeniny spoznáš, koľko zbytočných vecí je na svete.

- Prosím si dvoje ponožky. - pýta si opitý Mišo v trafike
 - No... my tu predávame iba potreby pre fajčiaričov. - odmieta ho predavačka.
 - Veď ja som fajčiari!

Príde Fero Taraba do kvetinárstva a pýta si:

- Prosím si štyri begónie.
 - Begónie nemáme, mohli by to byť petúnie? - odpovie predavačka.
 - Nemohli! - povzdychne si Fero - Zajtra sa mi vráti manželka z kúpeľov a ja som mal polievať begónie.

Bača Jano príde na čínske veľvyslanectvo, prekeca sa k veľvyslancovi a hovorí mu:

- Počúvaj starí mój, nám slovenským bačom sa veľmi ňepáči ako vi s tím ďalajlámom zaobchodíte. Alebo to do týždňa prestane, alebo vám my slovenskí bačovia vojnu vipovieme!
 - Uj, len to nie! - strachuje sa veľvyslanec. - A kolkože vás je, slovenských bačov?

- Vari aj stopädesiat nás bude. - odhaduje bača Jano a opáci - A vás Čiňanov je kolko?

- No... nás bude vari miliarda.
 - Ěj bištu - poškrabe sa za krcom bača - kde vás mi len pochováme?

Mišova suseda kúpila v Baumaxe skriňu. Takú skladáciu. Dostanete krabicu a v nej dosky, skrutky a návod. Podľa toho si potom doma skriňu poskladáte. Susedka si nevedela poradiť, tak zavolała Miša aby jej pomohol. Chcela to stihnúť, kým sa jej manžel vráti z práce - aby ho prekvapila.

Ale nedarilo sa im. Poskladali skriňu, postavili ju k stene, vtom prešla popod oknami elektrika a skriňa sa rozpadla. Nakoniec Mišo, celý zúfalý, spotebný, polovyzečený hovorí susede:

- Vieš čo? Zrada bude niekde vo vnútri. Zložíme to ešte raz, ja vlezem do vnútra, počkám na elektriku a zistím čo sa deje.

Tak sa aj stalo. Mišo vlezol do skrine a čakal. Namiesto elektriky však prišiel susedkin manžel. Vidí svoju ženu zúfalu spotebnú, polovyzečenú a riadne vyplašenú. Zbadal i skriňu, popjal podozrenie a tak ju rázne otvoril.

- Ty tu čo robíš? - zručol na spotebného, polovyzečeného a trasúceho sa Miša.
 - Nebudeš mi veriť, - kóktá Mišo - ale čakám na elektriku.

LUCIUS ANNAEUS SENECA

(5-65)

Dlhá je cesta cez pravidlá, krátka, výdatná cez príklady.

Uveríte?

Sezóna motoriek sa začala

Prvé jarné slnečné lúče a vyššie teploty nedávajú spať priaznivcom motoriek. Svojich tátošov už vytiahla na prvú jazdu po zime väčšina z nich. Silné stroje na dvoch kolesách sa však dajú používať aj inak, ako na bezstarostné jazdenie po cestách. Využitie motoriek na dopravu menších množstiev dreva si vyskúšali nadšenci na južnom Slovensku. Výhodou oproti klasickej doprave nákladnými autami sú výrazne nižšie náklady na pohonné hmoty. „Od začiatku apríla sa nám podarilo nepozorovane odviezť viac dreva, ako spotrebujeme za celú zimu,“ pochválil sa jeden z členov riešiteľského tímu. Problém je podľa neho iba v odhadu maximálnej únosnosti stroja.

Rubriku pripravuje Ferko Tárjako

Naše zariadenia

Chata Tichá I-Oščadnica

Milan Longauer

Pri poznávaní našich ubytovacích zariadení sme sa dostali na najsevernejší okraj teritória LSR.š.p. - Kysuce. Územná pôsobnosť patrí OZ Čadca. V jeho teritóriu sa nachádza lesná úvratová železnica, jediná v Európe. Slúžila na prísun drevnej hmoty z bývalého lesného závodu Zákamenné do píl v Oščadnici. V roku 1969 bola z ekonomických dôvodov zrušená. Úsek trate Kubatkovia - Tanečník sa zachoval ako kultúrna pamiatka, historická lesná železnica je súčasťou Múzea kysuckej dediny vo Vychyľovke a je atraktívnym cieľom výletov spojených s možnosťou previesť sa vláčikom.

Asi 1 km za Oščadnicou nájdete veľmi pekné prostredie s dvomi chatami a štýlovou lesovňou. Drevené zrubové chaty s altánkom a ohniskom sú priam stvorené na dovolenkové ubytovanie. Prilahlá veľká trávnatá plocha ponúka možnosti pre ďalšie športové a spoločenské využitie pre rodiny s deťmi a pracovné i záujmové kolektívy. Chata Tichá I je zrekonštruovaný drevený zrub poskytujúci ubytovanie pre 6 návštevníkov - v dvoch trojlôžkových izbách. K dispozícii je kuchynka, spoločenská miestnosť a sociálne zariadenie. Vykurovanie je na tuhé palivo v kachľovej peci. Priamo od chaty môžete v letných mesiacoch realizovať aktívny oddych a relaxáciu. Výborne značené lesné cesty a chodníky vhodné na pešiu turistiku i cykloturistiku umožňujú výber ľahkých ale aj

náročnejších trás. Potulky čistou prírodou, pri ktorej sa priam samé do rúk núkajú huby, čučoriedky, jahody, maliny, černice, hlboké lesy s množstvom zveri, horské bystriny a studničky, spev vtákov nad rozkvitnutými lúkami, ticho a pokoj akoby človeka navádzal k návratu k sebe samému. V ponuke je aj poľovníctvo a rybolov. Vyznávači bežeckého lyžovania môžu využiť bežecký okruh, ktorý vedie priamo okolo chaty. Pre milovníkov zjazdového lyžovania je v blízkosti medzinárodné lyžiarske stredisko Snow Paradise Veľká Rača Oščadnica. Poloha strediska je veľmi zaujímavá, pretože sa nachádza v blízkosti hraníc s ČR a PL. Najväčšou prednosťou strediska je jeho rozloha a dispozícia v troch rôznych, navzájom lyžiarsky prepojených lokalitách - Dedovka, Marguška a

Lalíky. Nachádza sa tu 13 zjazdoviek všetkých náročností, takže si tu dobre zalyžujú všetci od začiatočníkov až po najnáročnejších lyžiarov. K dispozícii je takmer 14 km pravidelne upravovaných zjazdoviek, všetky sú zasnežované technickým snehom. Zaujímavosťou o bežecké lyžovanie si tiež prídu na svoje, nachádzajú sa tu bežecké trasy - Stopa zdravia v dĺžke 1,3 km a 5 km. Nástup na uvedené trasy je od vrcholovej stanice sedačkovej lanovky v Dedovke. Ponuka služieb je pestrá - školy a škôlka, úschovňa, ski servis, požičovňa lyží a predajňa športových potrieb. Na spesťrenie lyžovačky je možné požičať si skifox alebo zažiť adrenalin na bobovej dráhe, ktorá je najväčšou atrakciou v stredisku. V ponuke nechýba ani večerné lyžovanie.

Obec Oščadnica patrí medzi známe centrá letnej i zimnej turistiky na Slovensku. Tvorí malebný územný celok s charakteristickými prvkami valašského a kopaničiarskeho osídlenia. Chotáre, zárubky, šacúnky či pláce si zachovali svoje neopakovateľné čaro dodnes. Z dávnej minulosti zostalo nemálo objektov pôvodnej ľudovej architektúry. Jedným z najzaujímavejších miest obce je Kalvária s kamenným kostolom, týčiac sa nad centrom obce. Nezmenila sa ani príslovečná pohostinnosť obyvateľov žijúcich pod masívom Veľkej Rače (1236 m n. m.) - najvyšším vrchom Kysuckých Beskyd. Veľkú časť pokrýva národná prírodná rezervácia vyhlásená v roku 1976. Účel NPR je zachovanie zvyškov pôvodných lesov pralesovitého charakteru. Tiež sa tu vyskytujú pseudokrasové javy (Malá a Veľká skalná diera), na území Kysúc ojedinelé. Vrcholom prechádza štátna hranica s Poľskom. Hneď za hranicou NPR začína zimné aj letné športové stredisko.

Receptár

Zemiakovo – prhl'avové placky

Suroviny:

600 g varených zemiakov, 4 lyžice posekanej a zabarenej mladej prhl'avy, 1 vajce, 2 strúčiky cesnaku, 2 lyžice strúhanky, soľ, olej

Postup:

Z prhl'avy použijeme iba listy, ktoré vyperieme a sparíme niekoľko sekúnd vo vriacej vode. Potom ihneď schladíme, vyžmýkame a na jemno nasekáme. Olúpané zemiaky rozpučíme, osolíme, okoreníme, pridáme rozšľahané vajcia, roztržený cesnak a prhl'avu. Všetko riadne premiešame a podľa potreby pridáme strúhanku.

Zo zemiakovej zmesi vytvoríme placky, ktoré vypražíme na rozpálenom oleji do zlatova. Po vypražení položením na papierovú servítku zbavíme prebytočného tuku. Podávame ako hlavný chod, alebo aj ako prílohu k mäsu.

Pripravil som si pre vás zaujímavé hry. Najprv si zopakujeme pranostiky, ktoré nám hovoria aké bude počasie, úroda alebo iné udalosti. Potom si zistíme ako poznáme zvieratá a stromy v našich lesoch a nakoniec si vystrihneme a nalepíme skladačku. Ak chcete získať pekný darček, napíšte mi pranostiky v správnom tvare, určite zviera a strom, vystrihnite jednotlivé diely skladačky, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladaný obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu.

Jazvec Mišo

Váš kamarát jazvec Mišo

Pospájaj správne aprílové pranostiky. Vieš čo znamenajú?

Apríl zimný, daždivý,	stodola sa zaplňuje.
Keď v apríli hojne vietor duje,	budú dobré lekváre.
Začiatkom apríla opil'uj suché konáre,	úroda nás navštívi.

Poznáš zviera a strom?

V mnohých kultúrach znázorňuje silu, šikovnosť, moc alebo dokonca božstvo. Keď ho vidíš na oblohe, má konce krídel ako otvorené dlane.

Je to?

- Jastrab krahulec
- Havran poľný
- Orol skalný

Svetlomilná drevina, výrazne trpiaca zatienením. Preto sú jej porasty vždy riedke.

Je to?

- Smrek obyčajný
- Smrekovec opadavý
- Tis obyčajný

Moja adresa je:

jazvec Mišo
redakcia časopisu Lesník
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica

Kalendár akcií

19.4.- 1.5.2012

Lesnícke dni

Zvolen, Košice, Poprad – Kežmarok, Bratislava

19. -22.4.2012

Gardenia

XVI. Medzinárodná výstava pre záhradníctvo, záhradkárov, priateľov bonsajov a kvetov

Agrokomplex Nitra

25.-26.4.2012

Positívne odkazy minulosti k zefektívneniu práce v lesníctve
Informačná konferencia s medzinárodnou účasťou

Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen

28.4.2012

Otvorenie významného lesníckeho miesta a Lesníckeho náučného chodníka
Zámutovej – OZ Vranov

26.4.-29.4.2012

Flóra Bratislava

33. ročník medzinárodného veľtrhu kvetín, okrasných rastlín a drevín
Incheba Bratislava

DEMOMGreen
Medzinárodná odborná výstava inovatívnych technológií pre starostlivosť o zeleň, dreviny a verejné plochy
Vyškov 24. – 25. 5. 2012
areál športového letiska

Výstava poskytne návštevníkom komplexný pohľad na všetky činnosti súvisiace so starostlivosťou o zeleň a dreviny a celoročnou údržbou verejných plôch a úzkych komunikácií. Primárnym cieľom výstavy je prezentovať stroje a technológie na realizáciu týchto činností, a to s dôrazom na praktické ukážky strojov v priamom nasadení. Neoddeliteľnou súčasťou výstavy bude ďalej prezentácia spoločností dodávajúcich profesionálne ručné náradie, profesionálne pracovné oblečenie, osivá a hnojivá a iné výrobky súvisiace s tematikou výstavy.

19. apríl – 1. máj 2012
Lesnícke dni
Pod záštitou ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
KDE JE LES, TAM JE ŽIVOT!
Šiesty ročník celoslovenskej akcie pre všetkých, ktorí milujú les
Otvorenie Lesníckych dní 2012, 19. apríl 2012, 10.00 - 16.30
Námestie SNP Zvolen
Viac informácií www.lesnickedni.sk

9⁴⁵ - Odhalenie Významného lesníckeho miesta Lesnícke a drevárske múzeum
10⁰⁰ - 11⁰⁰ Slávnostné otvorenie Lesníckych dní 2012
11⁰⁰ - 11³⁰ Spevácke vystúpenie Terezky Králikovej
11³⁰ - 12³⁰ Detský folklórny súbor Matieňariik
12³⁰ - 13⁰⁰ Vystúpenie sokoliarov
13⁰⁰ - 13³⁰ Rozprávka o Ježibabe Klotilde
14⁰⁰ - 14²⁰ Spevácke vystúpenie Terezky Králikovej
14³⁰ - 15⁰⁰ Vystúpenie sokoliarov
15³⁰ - 16³⁰ Hlavný hudobný hosť LUKÁŠ ADAMEC

Životné jubileá

Apríl 2 0 12

50 rokov

Tomášik Jozef,
vedúci LO, LS Bojnice – OZ Prievidza

Ing. Pepich Miroslav,
riaditeľ OZ – OZ Čierny Balog

Adamec Jaroslav,
vedúci ES, ES Polkanová – OZ Slov. Ľupča

Ing. Kekeniaková Olga,
technik, LS Hnúšťa – OZ Rimavská Sobota

Vitkovský Rudolf,
vedúci EŠ, EŠ Stará Voda – OZ Košice

Ing. Maďar Vladimír,
vedúci LS, LS Zborov – OZ Prešov

Mojsej Miroslav,
vedúci LO, LS Sedliská – OZ Vranov

Chebanová Zdenka,
správca registratúry – GR Banská Bystrica

60 rokov

Ing. Svinčák Igor,
vedúci LO, LS Martin – OZ Žilina

Gotz Ján,
referent správy pozemkov a reprivatizácie – OZ Slovenská Ľupča

Ing. Brečka Pavol,
technik, LS Predajná – OZ Slovenská Ľupča

Ing. Kovář Miloš,
vedúci LS, LS Víglaš – OZ Kriváň

Švihra Dušan,
technik, LS Spišská Nová Ves – OZ Prešov

Rác Ladislav,
technik operačného nasadenia LT, RSLT Bánovce nad Bebravou – OZLT Banská Bystrica

Ing. Klinec Ján,
vedúci odboru účtovníctva – GR Banská Bystrica

Pracovné jubileá

Apríl 2 0 12

30 rokov

Ing. Kováč Ivan,
VORŠ – oblasť kontrolór – GR Banská Bystrica

Helena Turská

26. apríla 2012
DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ
Arborétum Borová hora

Arborétum Borová hora sa ako vedecko-pedagogické pracovisko Technickej univerzity vo Zvolene, buduje od roku 1965 a v súčasnosti má rozlohu 48 ha.

<http://www.tuzvo.sk/abh/>

Zmena termínu aj miesta podujatia pre deti na LPD nepriniesla sklamanie

Po dlhých rokoch, kedy bolo pravidelnou súčasťou Levických poľovníckych dní podujatie Deti pod hradom, sa v tomto roku zmenilo miesto aj termín tohto tradičného stretnutia. Namiesto nedeľného popoludnia v blízkosti Levického hradu pripravili lesníci, kynológovia a sokoliari program pre deti v piatok, v parku za Centrom kultúry Junior.

Zmena priniesla aj rozdielnych návštevníkov. Namiesto rodičov s deťmi, ktorí si v minulosti urobili z podujatia príjemnú nedeľňajšiu prechádzku, prišli celé triedy základných škôl. Celkový počet zúčastnených detí však podľa predbežných odhadov prekročil účasť minulých ročníkov a tak sa podujatie dá hodnotiť aj v tomto roku pozitívne.

-vr-

